

- ไพโรจน์ ชมณี. "ศิลปะจะเติบโตได้อย่างไร?" *โลกศิลปะ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-กันยายน 2525) : 70-72.
- ลอมฟาง ลานตากฟ้า. "จิตรกรรมนามธรรมของจำง แซ่ตั้ง." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กุมภาพันธ์ 2533) : 10-14.
- วรวรรณ ตอบจิต. "ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 26 หอศิลปมหาวิทยาลัยศิลปากร 2 สิงหาคม-5 กันยายน 2523." *โลกศิลปะ*. : 38-40.
- อิทธิ คงคากุล. "ศิลปวิจารณ์." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม-กันยายน 2524) : 6-9.
- _____. "ศิลปวิจารณ์." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2524) : 24-29.
- _____. "ศิลปวิจารณ์." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (ตุลาคม-ธันวาคม 2524) : 32-36.
- "คุยกับสี่ศิลปินรัตนโกสินทร์." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2525) : 8-11.
- "ศิลปะในสายตาของคนต่างวงการ." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2525) : 82-85.
- "สัมภาษณ์ ม.ร.ว. ทองใหญ่ ทองใหญ่ อธิการบดีมหาวิทยาลัยศิลปากร." *โลกศิลปะ*. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (มกราคม-มีนาคม 2524) : 20-26.
- "การแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทยครั้งที่ 2." *โลกศิลปะ*. : 45-49.
- "ทัศนะหนึ่งนากับศิลปกรรมแห่งประเทศไทย." *โลกศิลปะ*. : 50-51.
- "ความขัดแย้งและการพัฒนา." *โลกศิลปะ*. : 1.
- "สิ่งที่เป็นอยู่กับสิ่งที่ควรจะเป็น." *โลกศิลปะ*. : 3.
- "ตัวแทนกลุ่มกับตัวแทนความคิด." *โลกศิลปะ*.
- "โลกของศิลปะร่วมสมัย." *โลกศิลปะ*.

เมืองโบราณ

- โชติ กัลยาณมิตร. "ข้อคิดจากงานจำแนกศิลปะของ ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์ และแนวคิดในทัศนะอื่นๆ." *เมืองโบราณ*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 62-66.
- พิเศษ เจียจันทร์พงษ์. "ความคิดเห็นที่แตกต่าง : การพยายามทำความเข้าใจกับการศึกษาเรื่องแบบศิลป์ในประเทศไทยตามแนวทางใหม่." *เมืองโบราณ*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 41-48 .
- ศรัณย์ ทองปาน. "ประภิต (จิตร) บัวบุศย์ ชีวิตคือการรับใช้." *เมืองโบราณ*. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 (เมษายน-มิถุนายน 2542) : 50-63.
- สงวน รอดบุญ. "อันเนื่องมาจากแบบศิลป์ในประเทศไทย." *เมืองโบราณ*. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 33-37.

- สุภัทรดิศ ดิศกุล, ศ.มจ. "วิจารณ์แบบศิลปในประเทศไทย ของ ดร.พิริยะ ไกรฤกษ์." เมืองโบราณ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 23-32.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. "แบบศิลปในประเทศไทย ของ ดร. พิริยะ ไกรฤกษ์ ยังซับซ้อนและสับสน." เมืองโบราณ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 49-51.
- สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. แปลโดย โชติ ภัลยานมิตร. "ข้อคิดจากงานจำแนกศิลปของ ดร. พิริยะ ไกรฤกษ์ และแนวคิดในทัศนะอื่นๆ." เมืองโบราณ. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (เมษายน-มิถุนายน 2521) : 62-66.

ศิลปากร

- จิรา จงกล. "ศิลปสำหรับเด็กในพิพิธภัณฑ์สถาน." ศิลปากร. ปีที่ 18 เล่มที่ 6 (2518) : 86-91.
- ณัฐรุภัทร จันทวิช. "งานประณีตศิลปจากเรื่อง พระอภัยมณี." ศิลปากร. ปีที่ 31 ฉบับที่ 5 (พฤศจิกายน-ธันวาคม 2530) : 19-32.
- ทรงสรรค์ นิลกำแหง. "การแสดงผลงานศิลปของนักเรียนโรงเรียนช่างศิลป ณ โรงละครแห่งชาติ 3-7 พฤษภาคม 2517." ศิลปากร. ปีที่ 18 เล่มที่ 2 (2517) : 79-81.
- ศิลป์ พีระศรี. "พรุ้งนี้ก็สายเสียแล้ว." ศิลปากร. ปีที่ 2 เล่มที่ 3 (ตุลาคม 2491) : 49-58.
- _____. "สำรวจวิจารณ์ศิลปปัจจุบันในยุโรปเกี่ยวเนื่องกับศิลปไทย." ศิลปากร. ปีที่ 4 เล่มที่ 1 (มิถุนายน 2493) : 33-45.
- อนุমানราชชน, พระยา. "วิจารณ์ศิลปกรรมกลางชั้น." ศิลปากร. ปีที่ 3 เล่มที่ 1 (มิถุนายน 2492) : 24-37.

สยามอารยะ

- ถนอม ชากักดี. "ความแปลกแยกของวงการศิลปกรรมบรรดอต่อแห่งยุคสมัย." สยามอารยะ. ปีที่ 3 ฉบับที่ 28 (2538) : 158-161.
- อำพร อรุณนภาพร. "กรณีพิพาทระหว่างมหาวิทยาลัยศิลปากรกับหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ." สยามอารยะ. ปีที่ 3 ฉบับที่ 26 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2538) : 193-199.

วารสารศิลปทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

- ถนอม ชากักดี. "บริบทของการวิจารณ์ทัศนศิลป์กับความเป็นไปได้ในสังคมไทย." วารสารศิลปทัศน์. ฉบับที่ 1 (2540) : 36-43.

ศิลปวัฒนธรรม

- ชอย ร่มเกล้า. "ชีวิตกับสายน้ำ ของทินกร กาษรสุวรรณ." ศิลปวัฒนธรรม. : 146-147.
- ธวัชชัย ปุณณลิมปกุล. "จิตรกรรมฝาผนังในจิตรกรรมฝาผนัง." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 4 ฉบับที่ 5 (มีนาคม 2526) : 72-85.
- ธีรา สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. "มรรควิถีตะวันตกในการสร้างสรรค์ศิลปะ." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2541) : 150-154.
- พิษณุ ศุภนิมิตร. "จิตรกรรมร่วมสมัยในแบบไทยๆ." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 10 ฉบับที่ 11 (กันยายน 2532) : 26-27.
- _____. "รสชาติชาติใหม่แบบไทยร่วมสมัย." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 11 ฉบับที่ 5 (มีนาคม 2533) : 20-21.
- _____. "เรื่องของศิลปะแสงและเงา." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 11 ฉบับที่ 7 (พฤษภาคม 2533) : 38.
- _____. "'ความอบอุ่นและความสงบ' ภาพเขียนที่สะท้อนถึงสังคมเก่าที่กำลังจากไป." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 11 ฉบับที่ 10 (สิงหาคม 2533) : 36,39.
- _____. "ศิลปกรรมแห่งชาติหรือแห่งเยาวชน." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 11 ฉบับที่ 11 (กันยายน 2533) : 18-21.
- _____. "กมล ทัศนาญชลี วิทยุงานตะวันตก – ตะวันออก." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 12 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2533) : 41-43.
- _____. "เส้นแห่งล้านนาผ่านดวงตาของจิตรกร สัจด์ ปุ้ยอ็อก." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 12 ฉบับที่ 7 (พฤษภาคม 2534) : 18-20.
- _____. "ทำไม? ต้องเป็นศิลปะไทย." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 12 ฉบับที่ 12 (ตุลาคม 2534) : 100-103.
- _____. "อิทธิพล ตั้งโฉลก กับจิตวิญญาณของไทยในรูปแบบสากล." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (มกราคม 2535) : 57-59.
- _____. "ศิลปะชิ้นเล็กแบบพริกขี้หนู." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 4 (กุมภาพันธ์ 2535) : 166-169.
- _____. "อนุสาวรีย์ (วีรชน) ประชาธิปไตย." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 9 (กรกฎาคม 2535) : 46-49.
- _____. "ภาพพิมพ์เหรียญทอง ของถาวร โกอุดมวิทย์ ศิลปินเยี่ยมคนใหม่." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2535) : 124-129.

เพ็ญสุภา สุขคตะ. "อะไรคือเซอร์เรียลลิสม์? ศิลปะแนวเซอร์เรียลลิสม์ที่แท้เป็นอย่างไร?" ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ 18 ฉบับที่ 8 (มิถุนายน 2540) : 190-193.

_____. "เกสรผงในสายตาดิจิทัล." ศิลปวัฒนธรรม : 159-168.

วิรุณ ตั้งเจริญ. "จากอดีตถึงปัจจุบันคือพื้นฐานของอนาคต." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2534) : 52-56.

_____. "แนวโน้มและทิศทางของศิลปะในสังคมใหม่." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 5 (มีนาคม 2535) : 54-58.

สมพร รอดบุญ. "อาจารย์เขียน ยิ้มศิริ กับงานสร้างสรรค์แนวประเพณีใหม่." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 16 ฉบับที่ 7 (พฤษภาคม 2538) : 172-177.

_____. "ภาพดอกบัวของอาจารย์ทวี นันทขว้าง." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2538) : 172-175.

_____. "รำลึกอาจารย์เพื่อ หริพิทักษ์." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 17 ฉบับที่ 8 (มิถุนายน 2539) : 164-169.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. "วิจารณ์ศิลปะและวรรณกรรมในประเทศไทย." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (มกราคม 2535) : 40-53.

_____. "วิจารณ์ศิลปะและวรรณกรรมในประเทศไทย." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2541) : 40-53.

เสวก'ธิตาร. "ศิลปร่วมสมัยหลังยุค ศิลป์ พีระศรี." ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2527) : 88-91.

อารยา ราษฎร์จำเริญสุข. "สถานภาพและบทบาทศิลปินในทศวรรษใหม่." ศิลปวัฒนธรรม. : 45-48.

สารคดี

ดำรง วงศ์อุปราช. "วันศิลป์ พีระศรี และการแสดงศิลปกรรมร่วมสมัยของศิลปินรุ่นเยาว์ ครั้งที่ 2." สารคดี.

นิพนธ์ ทวีกาญจน์. "ปัญหาเรื่องรูปแบบงานศิลปะกับการขานรับของศิลปินไทย." สารคดี. ปีที่ 11 ฉบับที่ 124 (มิถุนายน 2538) : 169-174.

ไพโรจน์ ชมณี. "ได้ขี้น้ำแข็ง จู เด ปอม พิชัยทัศน์ศิลปะอิมเพรสชันนิสม์." สารคดี. : 108-112.

อิทธิ คงคากุล. "2485 ทศวรรษแห่งศิลปกรรมร่วมสมัยไทยและทัศนะบางประการ." สารคดี. ปีที่ 4 ฉบับที่ 40 (มิถุนายน 2531) : 142-148.

วัฒนธรรมไทย

ธิตารา. "ศิลปินหญิงไทยกับบทบาทในวงการศิลปะ." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 36 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2542) : 10-12.

ประยูร อุลุชาฎะ. "อิทธิพลของศิลปะร่วมสมัย." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 21 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2525) : 11-16.

ไพศาล เปลี่ยนบางช้าง. "ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 36 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2542) : 26-28.

มานพ ฤทธอมศรี. "จิตรกรรมของศ.ชลุด นิยมเสมอ ศิลปินแห่งชาติ 41." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 36 ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์ 2542).

_____. "ศิลปกรรมท้องถิ่นร่วมสมัยไทยและศิลปกรรมนักศึกษา." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 36 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2542).

_____. "การเล่นพื้นบ้านในศิลปกรรมไทย." วัฒนธรรมไทย. ปีที่ 36 ฉบับที่ 12 (กันยายน 2542).

บ้านและสวน

พิษณุ ศุภนิมิตร. "แนวทางการพัฒนาศิลปกรรมของประเทือง เอมเจริญ." บ้านและสวน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 52 (ธันวาคม 2523) : 88-93.

_____. "เปิดกรุศิลปกรรมไทยร่วมสมัย 2." บ้านและสวน. ปีที่ 9 ฉบับที่ 103 (มีนาคม 2528) : 166-172.

ไพโรจน์ สโมสร. "ความงามในศิลปะ." บ้านและสวน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 53 (มกราคม 2524) : 109-114.

"ศิลปินในวันนี้ต่างไปจากวันเก่าๆอย่างไร." บ้านและสวน. ปีที่ 13 ฉบับที่ 151 (มีนาคม 2532) : 55-56.

สีสัน

ธีระพงษ์ , ศักดิ์ชาย. "จากจินตนาการศิลปินสร้างสวรรค์ได้จากฝีมือสลักเสลางานวิจิตรศิลปะยก ระดับจิตวิญญาณมนุษย์แต่งงานศิลปะต้องชาย." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 11 (ตุลาคม 2532) : 49-52.

ไพศาล ธีระพงษ์วิษ. "ปรากฏการณ์ทางศิลปะในเมืองไทยปัจจุบัน." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2530) : 88-90.

- _____ . "ศิลปินกลุ่ม..การเดินทางช่วงสั้นๆของคนศิลปะ." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2530) : 86-89.
- _____ . "ศิลปะร่วมสมัย...ช่องว่างที่ทิ้งห่างระหว่างผู้สร้างและผู้เสพ." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (มกราคม 2531) : 92-95.
- _____ . "เวทีประกวดศิลปกรรมและบางสิ่งที่ต้องทบทวน." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (กุมภาพันธ์ 2531) : 92-95.
- _____ . "ศิลปะร่วมสมัยที่คุณยังไม่คุ้นเคย...อีกที." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (มีนาคม 2531) : 88-91.
- _____ . "ศิลปะอีกบทหนึ่งของภาษา." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 (เมษายน 2531) : 91-95.
- _____ . "อันเนื่องมาจากศิลปินแห่งชาติ." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 (พฤษภาคม 2531) : 91-95.
- _____ . "ว่าด้วยเรื่องพิพธิภัณฑ์และหอศิลป์ที่อาจจะถูกทุบทิ้ง." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 (มิถุนายน 2531) : 90-94.
- _____ . "ในกระแสของคนหนุ่มสาวบนศิลปวิถีชาวบ้าน." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 (กรกฎาคม 2531) : 90-94.
- _____ . "เหลียวสำรวจไปในถ้ำขยะทางปัญญา." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 (สิงหาคม 2531) : 90-93.
- _____ . "บทบาทต่อสังคมของศิลปะรังสรรค์ยุคปัจจุบัน." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 11 (กันยายน-ตุลาคม 2531) : 90-94.
- _____ . "มโนสำนึกกับศิลปะปัจจุบันอย่างไทยๆไม่เคร่งเครียด." สีสัน. ปีที่ 1 ฉบับที่ 12 (พฤศจิกายน 2531) : 90-94.
- _____ . "ศิลปะภาพถ่าย : ส่วนเสี้ยวที่ถูกเลื่อนลอยบนม้วนฟิล์มมานานปี." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (พฤศจิกายน 2531) : 88-92.
- _____ . "ที่นี่กรุงเทพฯ ดินแดนแห่งอนารยะทางศิลปะ." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (ธันวาคม 2531) : 89-93.
- _____ . "ศิลปะชาวบ้านนี้มีรักเจอเพียงแผ่วบาง." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (มกราคม 2532) : 90-94.
- _____ . "หอศิลป์ พระศรี และอุปติการณ์ชวนพิศวงในละแวกวงศิลปะ." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 4 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2532) : 87-91.
- _____ . "บนถนนคนทำงานศิลปะและศิลปิน." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (พฤษภาคม 2532) : 90-94.

- _____ . "ศิลปะเด็ก...ยุทธการย้อมสีให้ผ้าขุ่นเปื้อน." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 7 (มิถุนายน 2532) : 88-91.
- _____ . "ฤาศิลปะเจริญพันธุ์ได้ไม่เกินคืบคอกบนแผ่นดินนี้." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 8 (กรกฎาคม 2532) : 89-93.
- _____ . "จิตสำนึกกับงานสร้างสรรค์มันเรื่องเดียวกันได้." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 9 (สิงหาคม 2532) : 89-93.
- _____ . "ภาวะสูญสิ้นของรากวัฒนธรรมและอารยธรรมแห่งแผ่นดิน." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 10 (กันยายน 2532) : 90-94.
- _____ . "เขียนถึงตอนที่เหลือของเรื่องที่ยังไม่จบ." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 11 (ตุลาคม 2532) : 90-93.
- _____ . "ศิลปะและงานสร้างสรรค์กับการตีความที่หลงผิด." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 12 (พฤศจิกายน 2532) : 88-91.
- _____ . "บนถนนคนทำงานศิลปะและศิลปิน." สีสัน. ปีที่ 2 ฉบับที่ 6 (พฤษภาคม 2532) : 90-94.
- _____ . "ธรรมชาติกับชีวิตของกลุ่มธรรม ก้าวที่ 6." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 (ธันวาคม 2532) : 91-94.
- _____ . "ศิลปะเมืองไทยใน พ.ศ. ใหม่ จะไปไหน?" สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (มกราคม 2533) : 88-92.
- _____ . "กลุ่มไทย...ความเคลื่อนไหวเล็กๆของคนหนุ่ม." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ 2533) : 80-84.
- _____ . "ศิลปะกับสังคมและบางความเคลื่อนไหว." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 (มีนาคม 2533) : 89-92.
- _____ . "เวทีประกวดศิลปกรรม...สนามรบศิลปะปีนี้กำลังเริ่มศึกถัก." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 (เมษายน 2533) : 89-92.
- _____ . "ผู้หญิงกับงานศิลปะสมัยใหม่ในเมืองไทย." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 6 (พฤษภาคม 2533) : 77-80.
- _____ . "ศิลปกรรมแห่งชาติถามันต์ขลังเริ่มบางเบา." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 8 (กรกฎาคม 2533) : 90-93.
- _____ . "ประเทือง เอมเจริญ ดำเนินที่มีลมหายใจของศิลปะเมืองไทย." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 9 (สิงหาคม 2533) : 90-93.

- _____ . "หลากหลายนิทรรศการศิลปะท้าย พ.ศ. 2533." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 11 (ตุลาคม 2533) : 90-93.
- _____ . "จากต้นสู่ปลายอีกหนึ่งพ.ศ.ของละแวกวงศิลปะเมืองไทย." สีสัน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 12 (พฤศจิกายน 2533) : 114-117.
- _____ . "เคเทอ คอลลิวิธส์ ผู้จำลองภาพแห่งชีวิตประชาชน." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ธันวาคม 2533) : 89-93.
- _____ . "เมื่อคนทำงานศิลปะพูดถึงสิ่งแวดล้อม." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (มกราคม 2534) : 90-93.
- _____ . "ภาพสะท้อนของสังคมและยุคสมัยในงานศิลปะ." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ 2534) : 90-94.
- _____ . "วสันต์ สิทธิเขตต์ ผู้ร่ายเพลงสวดแห่งนรกของมนุษย์ปัจจุบัน." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 5 (เมษายน 2534) : 91-94.
- _____ . "ศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 37 กับภาพความตกต่ำที่ฉายชัด." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 7 (มิถุนายน 2534) : 84-88.
- _____ . "ส่วนประกอบ 2534 : ศิลปะไทยไทย." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 10 (กันยายน 2534) : 96-99.
- _____ . "จังหวัดน่านคลังบ้านของศิลปกรรมเมืองไทย." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 11 (ตุลาคม 2534) : 91-94.
- _____ . "ศิลปะในสังคมเศรษฐกิจแบบทุนนิยมห่วงโซ่แห่งความเกี่ยวพัน." สีสัน. ปีที่ 4 ฉบับที่ 12 (พฤศจิกายน 2534) : 98-101.
- _____ . "ศิลปะสมัยใหม่ของไทย : ไม่มีอดีตให้ตามแกะรอย." สีสัน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 (ธันวาคม 2534) : 97-100.
- _____ . "2535 : หมดยุคศิลปะในไส้แห่งจริงหรือ?" สีสัน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (มกราคม 2535) : 91-95.
- _____ . "รวมมิตรหลากหลายการจัดกรรมสินน้ำ." สีสัน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 (กุมภาพันธ์ 2535) : 82-86.
- _____ . "ศิลปะบนเส้นระนาบอันกว้างไกลของการเมืองที่ไม่เสถียร." สีสัน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (2535) : 84-88.
- _____ . "ว่าด้วยศิลปะสถานและธุรกิจแกลเลอรีวันนี้." สีสัน. ปีที่ 5 ฉบับที่ 7 (2535) : 91-95.

- _____ . "ลอก เลียน และรับอิทธิพลเส้นชั้นอันเปราะบางในงานศิลปะ." **สีสัน**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 8 (2536) : 91-95.
- _____ . "ว่าด้วยจิตรกรรมฝาผนังไทยพุทธศตวรรษปัจจุบัน." **สีสัน**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 9 (2536) : 91-95.
- _____ . "ที่สุดในรอบปี'35 ของวงการศิลปะสมัยใหม่อย่างไทยๆ." **สีสัน**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 10 (2536) : 91-95.
- _____ . "วันนี้ยังไปไม่ถึงไหนของศิลปินแห่งชาติ(ไทย)." **สีสัน**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 11 (2536) : 91-95.
- _____ . "ลานประลองศิลปะ 2536 เริ่มแล้ว." **สีสัน**. ปีที่ 5 ฉบับที่ 12 (2536) : 87-90.
- _____ . "100 ปี อ.ศิลป์ กับมหกรรมประติมากรรม'93." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (2536) : 91-96.
- _____ . "ญาติติเปิดสภาของคนทำงานศิลปะ." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (2536) : 91-95.
- _____ . "บนเส้นทางการแสวงหารูปแบบกลวิธีของงานศิลปะปัจจุบัน." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (2536) : 88-93.
- _____ . "คงไม่มีอนาคตสำหรับศิลปะและวัฒนธรรมของไทย." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 4 (2536) : 91-95.
- _____ . "ศิลปะเมืองไทย อะไร? อย่างไร? ในช่วงครึ่งปีแรกของ พ.ศ. 2536." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 6 (2536) : 93-97.
- _____ . "ศิลปะกับการเมืองและหนังสือ." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 7 (2536) : 91-95.
- _____ . "หอศิลป์ พีระศรี...วันนี้ยังอยู่หรือเปล่าหนอ." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 8 (2536) : 84-88.
- _____ . "สีสันยุ่งเหยิงหลากหลายของศิลปะปี 2536." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 9 (มกราคม 2537) : 91-95.
- _____ . "วันนี้...ศิลปินไส้ไม่แห้งแต่ศิลปะกำลังแล้งวิญญูณ." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 10 (กุมภาพันธ์ 2537) : 91-95.
- _____ . "ศิลปะเมืองไทย...ลมหายใจที่ไหลเรื่อยๆ เอื่อยนิ่ง." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 11 (2537) : 91-95.
- _____ . "วันนี้ของศิลปสถานบนเส้นทางธุรกิจ." **สีสัน**. ปีที่ 6 ฉบับที่ 12 (2537) : 91-95.
- _____ . "ในความต่างระหว่าง SURREALISME ฝรั่งเศสกับศิลปะเหนือจริงอย่างไทย." **สีสัน**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (2537) : 95-99.
- _____ . "ช่วงเวลาแสนสั้นของนิตยสารแห่งโลกศิลปะ." **สีสัน**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (2537) : 95-99.
- _____ . "ศิลปะสถาน : ที่เห็นและยังเหลืออยู่." **สีสัน**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (2537) : 95-99.

- _____ . "ศิลปะเด็กที่ไม่ใช่เรื่องเด็กๆ." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 (2537) : 95-99.
- _____ . "ในความเคลื่อนไหวน้อยนิดของสนามประกวดศิลปกรรมประจำปี 2537." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 (2537) : 94-97.
- _____ . "กระแสศิลปะในอีกหนึ่งขวบปีที่ผ่านพ้น." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 (2538) : 91-95.
- _____ . "2538 ชีพจรศิลป์ไทยเริ่มดกหล่มทราญหลุมลึก." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 7 (กุมภาพันธ์ 2538) : 94-99.
- _____ . "ภาพสะท้อนของผู้หญิงและความรักในงานศิลปะ." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 8 (มีนาคม 2538) : 94-98.
- _____ . "ความเปลี่ยนแปลงเล็กๆ ในท่ามกลางความเงียบนิ่ง." สีสัน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 9 (เมษายน 2538) : 96-100.
- _____ . "หลากหลายลมหายใจศิลปะปัจจุบัน." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (ตุลาคม 2538) : 92-96.
- _____ . "หอศิลป์แห่งชาติ...โอ้...ช่างน่าอิจฉาและสลดหดหู่ใจ." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (พฤศจิกายน 2538) : 94-98.
- _____ . "ผลผลิตศิลปะของนักคิดที่น่าสนใจปลายปี 2538." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 4 (ธันวาคม 2538) : 94-98.
- _____ . "มีอะไรในงานจัดวางสังคม วาระ 3 ที่เชียงใหม่." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 (มกราคม 2539) : 94-98.
- _____ . "สัตว์ทาสทางวัฒนธรรมแห่งเมืองขึ้น." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 6 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2539) : 96-99.
- _____ . "จากสมาคมศิลปะแห่งประเทศไทยสู่ โครงการศิลปะเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 9." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 7 (เมษายน 2539) : 93-97.
- _____ . "หอศิลป์ในประเทศไทย : ดูเหมือนไม่มีอนาคต." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 8 (พฤษภาคม 2539) : 94-98.
- _____ . "คนทำงานศิลปะกับหนังสือเล่มที่ยังไม่สมบูรณ์ของพวกเขา." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 9 (มิถุนายน 2539) : 96-99.
- _____ . "ภาพฝันขนาดใหญ่ของคนตัวเล็กๆ ที่ไม่มีวันเป็นจริง." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 10 (กรกฎาคม 2539) : 96-99.
- _____ . "ลอกเลียนศิลปะ : ค่านิยมไทยที่ยังไม่พลิกเปลี่ยน." สีสัน. ปีที่ 8 ฉบับที่ 11 (สิงหาคม 2539) : 95-98.
- _____ . "บางเรื่องของละแวกวงศิลปะเมืองไทยในวันนี้." สีสัน. ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2539) : 96-99.

- _____ . "หอศิลป์ ผู้หญิง และศิลปะ." **สีสัน**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 5 (มีนาคม-เมษายน 2540) : 94-97.
- _____ . "ในกระแสที่ไหลหลากไม่หยุดยั้งของศิลปะ." **สีสัน**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 6 (พฤษภาคม 2540) : 94-97.
- _____ . "ทำไมจึงต้องเป็นนิทรรศการจิตวิญญาณสังคมไร้พรมแดน." **สีสัน**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 7 (มิถุนายน 2540) : 93-96.
- _____ . "ศิลปะกับฮ่องกง...วันนี้...พรุ่งนี้." **สีสัน** ปีที่ 9 ฉบับที่ 8 (กรกฎาคม 2540) : 89-92.
- _____ . "เหตุเพราะท่านผู้อ่านที่นับถือ." **สีสัน** ปีที่ 9 ฉบับที่ 9 (สิงหาคม 2540) : 88-91.
- _____ . "ศิลปะ ชีวิต และกฤษณะ." **สีสัน**.
- ศักดิ์ชัย ลัคณาวิเชียร. "4 BY1 ประเทือง วิจารณ์ 4 ศิลปิน." **สีสัน**. : 47-50.

Art Record in Thailand

- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. "IMPRESSIONISM สีสันของโลก." **Art Record in Thailand**. : 34-36.
- ชวลิต เสริมปรุงสุข. "ศิลปะกับสิ่งแวดล้อม : บทความจากเนเธอร์แลนด์." **Art Record in Thailand**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 6 (มิถุนายน 2537) : 30-36.
- ชัชชาติ ทัศนัญชลี. "อาคารศูนย์ประชุมแห่งนครลอสแอนเจลิส." **Art Record in Thailand**. : 42-47.
- ไพศาล ชีรพงษ์วิษ. "กระแสแผ้วถลาของศิลปะประทับใจในเมืองไทยวันนี้." **Art Record in Thailand**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 (2537) : 37-40.
- วิโชค มุกดามณี. "ทัศนวิจารณ์ : จรรยาบรรณวิบัติ พรุ่งนี้ก็สายเสียแล้ว Slae 50%." **Art Record in Thailand**. ปีที่ 2 ฉบับที่ 13 (2538) : 20-23.

อาษา

- ศิลป์ พีระศรี. แปลโดย พระยาอนุমানราชชน . "การวิจารณ์งานศิลปะ." **อาษา**. ฉบับที่ 2 (2512) : 19-22.
- วิรัตน์ พิชญ์ไพบุรย์. "ศิลปวิจักขณ์." **อาษา**. ฉบับที่ 5 (2512) : 13-17.

ชาวกรุง

- จัตวา กลิ่นสุนทร. "การรับรสทางสุนทรีย์." **ชาวกรุง**. ปีที่ 20 ฉบับที่ 8 (พฤษภาคม 2514) : 25-27.
- _____ . "อารมณ์และเปลือย." **ชาวกรุง**. ปีที่ 21 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2515) : 13-15.

- _____ . "สังคม – ธรรมชาติและผู้ที่ทำงานศิลปะ." ขาวกรุง. ปีที่ 21 ฉบับที่ 8 (พฤษภาคม 2515) : 42-44.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ 21 ฉบับที่ 10 (กรกฎาคม 2515) : 13-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 (ธันวาคม 2515) : 13-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ 22 ฉบับที่ 4 (มกราคม 2516) : 13-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ 22 ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์ 2516) : 12-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ 22 ฉบับที่ 6 (มีนาคม 2516) : 13-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (กุมภาพันธ์ 2517) : 12-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (มีนาคม 2517) : 12-14.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (มิถุนายน 2517) : 11-14.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (เมษายน 2518) : 12-14.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (พฤษภาคม 2518) : 12-14.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (กรกฎาคม 2518) : 12-14.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (กันยายน 2518) : 12-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (พฤศจิกายน 2518) : 12-15.
- _____ . "เหนือกาลเวลา." ขาวกรุง. ปีที่ _____ ฉบับที่ _____ (ธันวาคม 2518) : 12-14.
- ประยูร อุลุชาฎะ. "ภาพเขียนไทยกับศิลปะตะวันออก." ขาวกรุง. ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม 2508) : 50-59.
- _____ . "ศิลปะในจิตรกรรม." ขาวกรุง. ปีที่ 15 ฉบับที่ 4 (มกราคม 2509) : 44-52.
- _____ . "เนื้อหาในศิลปะ." ขาวกรุง. ปีที่ 15 ฉบับที่ 7 (เมษายน 2509) : 29-37.
- _____ . "คุยกันเรื่องศิลปะ." ขาวกรุง. ปีที่ 15 ฉบับที่ 10 (กรกฎาคม 2509) : 30-35.
- _____ . "เพื่อ หริพิทักษ์ จิตรกรเอกของเมืองไทย." ขาวกรุง. ปีที่ 15 ฉบับที่ 12 (กันยายน 2509) : 44-54.
- _____ . "แสง สงฆ์มั่งมี ผู้มีฝีมือเยี่ยมในการปั้นรูปเปลือย." ขาวกรุง. ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (พฤศจิกายน 2509) : 34-43.
- _____ . "ศิลปะกับกิเลส." ขาวกรุง. ปีที่ 16 ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์ 2510) : 22-27.
- _____ . "เรื่องของการเลียนแบบ." ขาวกรุง. ปีที่ 17 ฉบับที่ 5 (กุมภาพันธ์ 2511) : 36-42.
- _____ . "นิทรรศการศิลปะ เมื่อต้นปี 2511." ขาวกรุง. ปีที่ 17 ฉบับที่ 7 (เมษายน 2511) : 22-29.
- _____ . "จิตรกรรมสมัครเล่น." ขาวกรุง. ปีที่ 17 ฉบับที่ 8 (พฤษภาคม 2511) : 22-29.

- ה' צדק ושלום וחסד

- _____ . ""ศาลเจ้า" จิตรกรรมสีน้ำมันของวรรณ พิเชษฐพฤทธิ์." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 176 (23-29 เมษายน 2543) : 8-9.
- _____ . " พลังแห่งธรรมชาติ 2000 นิทรรศการสีน้ำมันของวัชรินทร์ รอดนิตย์." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 177 (30 เมษายน – 6 พฤษภาคม 2543) : 8.
- _____ . " ป่าอีสาน และ เกียรติการุณ ทองพรหมราช." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 178 (14 – 20 พฤษภาคม 2543) : 8-9.
- _____ . " จิตรกรรม และประติมากรรม ของทวี รัชนิกร." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 181 (28 – 3 มิถุนายน 2543) : 8.
- _____ . "ศิลปกรรมเพื่อคุณภาพชีวิต ของไกรสร ประเสริฐ." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 182 (4 – 10 มิถุนายน 2543) : 8.
- _____ . " ชาว ดำ ทอง และเกรียงไกร วงษ์ปิธิรัตน์." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 183 (11 – 18 มิถุนายน 2543) : 8.
- _____ . " พลังของแผ่นดิน พลังของสมพร แด้มประสิทธิ์." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่4 ฉบับที่ 187 (9 – 15 กรกฎาคม 2543) : 8.
- _____ . "จุด เส้น และสี ในจิตรกรรมของก่อเกียรติ แยมมีศรี." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 188 (16-22 กรกฎาคม 2543) : 8-9.
- _____ . " "ไอดิน กลิ่นฟ้า เขียนอีสาน ดำน่านแผ่นดิน" ชูศักดิ์ วิษณุคำรณ และทวี เกษางาม." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 191 (6-12 สิงหาคม 2543) : 8-9.
- _____ . " "ตะวันออก" นิทรรศการจิตรกรรมของ 3 ศิลปินหนุ่ม." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 193 (20-26 สิงหาคม 2543) : 8-9.
- _____ . "Junk Art ศิลปะจากวัสดุที่เป็นขยะ." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 194 (27 สิงหาคม-2 กันยายน 2543) : 8-9.
- _____ . "สีสัน และศรีวรรณ เจนหัตถการกิจ." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 195 (3-9 กันยายน 2543) : 8-9.
- _____ . "ศิลปกรรมแห่งชาติ 46 ประติมากรรมมาแรง." **ข่าวกรุง 2000**. ปีที่ 4 ฉบับที่ 196 (10-16 กันยายน 2543) : 8.

สารประชาชน

กรกฎ หลักเพชร. "จิตรกรรมของเฉลิม นาคีรักษ์." **สารประชาชน**. ปีที่ 11 ฉบับที่ 5 (27 ธันวาคม 2507) : 42-43,50.

ส.ศิษย์คณศ. "ศิลป์ ปะ ปัญหา." **สารประชาชน**. 13 กุมภาพันธ์ 2509 : 20-21.

- _____. "วิญญูแห่งศิลป์." สารประชาชน. 3 เมษายน 2509 : 20-21.
- _____. "วิญญูแห่งศิลป์ (ต่อ)." สารประชาชน. 10 เมษายน 2509 : 20-21.
- _____. "ความงามและการวิจารณ์." สารประชาชน. 12 มิถุนายน 2509 : 20-21.
- _____. "ความงามและการวิจารณ์ (ต่อ)." สารประชาชน. 19 มิถุนายน 2509 : 34-35.
- เหลนอุษณ. "นักวิจารณ์ศิลป์...ที่เลียนแบบ." สารประชาชน. 6 กันยายน 2507 : 30-31.
- อนันต์ ปาณินท์. "ABSTRACT ART." สารประชาชน. 18 ตุลาคม 2507.
- อนุเคราะห์ศิลป์. "ศิลป์." สารประชาชน. 4 ตุลาคม 2507 : 30-31.
- _____. "ศิลป์ (ต่อ)." สารประชาชน. 11 ตุลาคม 2507 : 30-31.
- ออ.สอ.รอ. "ภาพเปลือย-ศิลป์-อนาจาร." สารประชาชน. 19 กรกฎาคม 2507 : 30-31, 47.
- _____. "ความหมายของคำว่า...ศิลป์." สารประชาชน. 23 สิงหาคม 2507 : 30-31.
- อุษณ. "อาณาภาพของศิลปะ." สารประชาชน. 26 กรกฎาคม 2507 : 30-31.
- _____. "ศิลป์..เพื่อ..ศิลป์..?" สารประชาชน. 9 สิงหาคม 2507 : 30-31.
- _____. "สามัคคีที่เกิดจากศิลป์." สารประชาชน. 13 กันยายน 2507 : 30-31.
- _____. "การมองศิลป์." สารประชาชน. 20 กันยายน 2507 : 30-31.
- _____. "ศิลปินต่างชาติ." สารประชาชน. 27 กันยายน 2507.

บ้าง

- กองบรรณาธิการ. "นักข่าว นักวิจารณ์ศิลปะ." บ้าง. (เมษายน-พฤษภาคม 2542) : 3-7.
- บ้าง. ตุลาคม-พฤศจิกายน 2542.
- "2 ศิลปิน 2 CURATORS ว่าด้วยศิลปะร่วมสมัยไทยในแวดวงนานาชาติ." บ้าง. กันยายน-ตุลาคม.

วารสารอักษรศาสตร์

- บุญส่ง ชัยสิงห์กานานนท์. "ข้อสังเกตต่อทฤษฎีเชิงสร้างสรรค์ทางศิลปะ." วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 21 เล่มที่ 1 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2541) : 5-14.
- พิชัย ดุรงคินานนท์. "ทัศนศิลป์ : สุนทรียะแห่งภาษาภาพ." วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 21 เล่มที่ 1 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2541) : 77-90.
- เอมอร นิรัญราช. "สุนทรียศาสตร์และความเป็นจริงในศิลปะสมัยใหม่ : วาทกรรมระหว่างนักคิดยุโรปก่อนกลางศตวรรษที่ยี่สิบ." วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 21 เล่มที่ 1 (มิถุนายน-พฤศจิกายน 2541) : 39-66.

Corporate Thailand

มาลี จันทโรธรณ์. "(.....) ความบางเบา : ภาระอันแสนหนักที่ยากเกินจะแบกรับ." **Corporate Thailand**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 9 (มกราคม 2540) : 124-127.

ดิฉัน

ยี่อิด. "ถวัลย์ ดัชนี ช่างวาดรูปโตน." **ดิฉัน**. (1-15 เมษายน 2532) : 66-83.

สิรา. "ชีวิตเพียงเกล็ดงูของถวัลย์ ดัชนี." **ดิฉัน**. : 84-99.

สตรีสาร

ณิชา. "ภาพระดับยุคใหม่." **สตรีสาร**. ปีที่ 27 ฉบับที่ 4 (5 พฤษภาคม 2517) : 84-85,102.

Young Executive

เกรียง. "ถวัลย์ ดัชนี ช่างเขียนรูปผู้ไม่ชอบเขียนรูป." **Young Executive**. : 248-251.

แพรว

พิมพ์สี. "เรียกผมว่า นักวาด ถวัลย์ ดัชนี." **แพรว**. ปีที่ 9 ฉบับที่ 196 (25 ตุลาคม 2530) : 88-96.

วารสารครุศาสตร์

วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์. "ศิลปินยม." **วารสารครุศาสตร์**. (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2514) : 59-70.

สมโภชน์ ทองแดง. "การวิจารณ์ศิลปะ." **วารสารครุศาสตร์**. ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-กันยายน 2536) : 90-103.

ชีวิตงาน

"ศิลปะในวิถีชีวิต : สัมภาษณ์ประเทือง เอมเจริญ จิตรกรศิลปิน." **ชีวิตงาน**. ปีที่ 1 ฉบับที่ 78 (2 มีนาคม 2544) : 1-4.

Art 4 d

ชัยยศ อิชฎีวรพันธ์. "ARTIST AND ARTIST." **Art 4 d** (กันยายน 2539) : 43.

_____. "Daily Life." **Art 4 d**. (ธันวาคม 2000-มกราคม 2001) : 60-63.

สมพงษ์ ทวี. "Throwing a stone towards the past." Art 4 d. ฉบับที่ 46 (กุมภาพันธ์ 2542) :43-44.

บทความในสูจิบัตรประกอบนิทรรศการ

กมล เผ่าสวัสดิ์. "กาละ-เทศะ ของใคร." สูจิบัตรการแสดงผลงานกาลเทศะ, 2543.

ชลุต นิ่มเสมอ. "แง่คิดเกี่ยวกับความเป็นไทยในงานศิลปะของอภิชัย ภิรมย์รักษ์." สูจิบัตรการแสดงผลงานศิลปะของอภิชัย ภิรมย์รักษ์, 2540.

ชัยยศ อิชฎิวรพันธุ์. "My Word My Names." สูจิบัตรประกอบนิทรรศการ My Word My Names ของสุวรรณ เมธาพิสิฐ , ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (5 กันยายน - 10 ตุลาคม 2541) .

ชิโอตะ จูนิชิ. "ศิลปะไทยสมัยใหม่จากมุมมองของญี่ปุ่น." สูจิบัตรการแสดงผลงาน Asian Modernism Diverse Development in Indonesia, the Philippines, and Thailand, 2539 : 14-15.

ถนอม ชากักดี. "คำประกาศบนภาพเหมือนของจ่าง แซ่ตั้ง." สูจิบัตรนิทรรศการจ่าง แซ่ตั้ง ก็คือ จ่าง แซ่ตั้ง ,จัดแสดงที่ เดอะเมอริควีร์ อาร์ต แกลเลอรี กรุงเทพฯ (21 มีนาคม-9 เมษายน 2543).

ทาคาตะ มินะโอะ. "A few facts I Know about Chatchai's work." สูจิบัตรประกอบนิทรรศการระหว่างทางไปหาพระพุทธพโกแกงเดินสวนมา ช้างล้งเล ,จัดแสดงที่ หอศิลป์วิทยานิทรรศน์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ (30 ตุลาคม - ธันวาคม 2542) : 13-14.

ทาเทซาคะ อากิระ. "ศิลปะสมัยใหม่ในงานศิลปะของอินโดนีเซีย." สูจิบัตรการแสดงผลงาน Asian Modernism Diverse Development in Indonesia, the Philippines, and Thailand , 2539 : 10-11.

ทานิ ฮาระตะ. "เหนือเขตแดน." สูจิบัตรประกอบการแสดงผลงานศิลปะร่วมสมัยเหนือเขตแดน, (14-27 กุมภาพันธ์ 2537).

นิพนธ์ ทวีกาญจน์. "ภาพเหมือนตัวเอง จ่าง แซ่ตั้ง." สูจิบัตรนิทรรศการจ่าง แซ่ตั้ง ก็คือ จ่าง แซ่ตั้ง ,จัดแสดงที่ เดอะเมอริควีร์ อาร์ต แกลเลอรี กรุงเทพฯ (21 มีนาคม-9 เมษายน 2543).

ประยูร อุลุชาฎะ. "ภาพเขียนของปรีชา อรุณกะ." สูจิบัตรงานแสดงภาพเขียนของปรีชา อรุณกะ , ณ สยามสมาคม ซอยอโศก ,2517 : 19-20.

- _____ . "สีในโลกจิตรกรรม." **สื่อบัตรงานแสดงภาพเขียนของปรีชา อรชุนกะ , ณ หอศิลป์ พีระศรี , 2525 : 27-28.**
- _____ . "ปรตยบันคิลป." **สื่อบัตรงานแสดงจิตรกรรมและภาพพิมพ์ของวิบูลย์ ลีสุวรรณ , ณ หอศิลป์ พีระศรี , 2526 : 15-16.**
- _____ . "ปรัชญาในคิลป." : 39-44.
- มิชชวาวา ชูโตมู. "งานคิลปะที่นำเสนอความเป็นจริงคิลปะฟิลิปปินส์สมัยใหม่." **สื่อบัตรการแสดงงาน Asian Modernism Diverse Development in Indonesia, the Philippines, and Thailand , 2539 : 12-13.**
- ไมเคิล ไรท์. "แสงสว่างท่ามกลางความมืด จิตรกรรมในประเทศไทยทุกวันนี้." **สื่อบัตรประกอบการแสดงงานคิลปะบัวหลวงระบายนสี ประมวลภาพรางวัลจิตรกรรม ครั้งที่ 1-19 เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี พ.ศ. 2539 : 75-88.**
- คิลป พีระศรี, ศ. แปลโดย เขียน ยิ้มศิริ. "วัฒนธรรมและคิลปะ" **สื่อบัตรประกอบการแสดงคิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 10 , 2502.**
- สมพร รอดบุญ, ผศ. "ระลึกถึงจ่าง แซ่ตั้ง." **สื่อบัตรนิทรรศการจ่าง แซ่ตั้ง ก็คือ จ่าง แซ่ตั้ง, จัดแสดงที่ เดอะเมอริควี อาร์ต แกลเลอรี กรุงเทพฯ (21 มีนาคม-9 เมษายน 2543).**
- อัสสิโกะ ชิม่า. แปลโดย กรกมล เหมบุตร. "โคบายาชิ ทาคาโนบุ." **สื่อบัตรนิทรรศการ The Drop of Heat , ณ หอศิลป์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (26 สิงหาคม-30 กันยายน 2543).**
- อิทธิพล ตั้งโฉลก, ผศ. "บทวิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมของนายอิทธิพล โดย ผ.ศ.อิทธิพล." **สื่อบัตรประกอบการแสดงงานนิทรรศการสีสันแห่งแสง , จัดแสดงที่ สุรพลแกลเลอรี กรุงเทพฯ (11 พฤษภาคม - 12 มิถุนายน 2543).**
- อุทิศ อติมานะ. "เรื่องสั้น : คามิน." **สื่อบัตรประกอบการนิทรรศการธรรมดา-ธรรมดา, จัดแสดงที่ หอศิลป์ตากู กรุงเทพฯ , 2540 : 29 - 49.**
- อำนาจ เย็นสบาย. "จ่าง แซ่ตั้ง กบฏสร้างสรรค์." **สื่อบัตรนิทรรศการจ่าง แซ่ตั้ง ก็คือ จ่าง แซ่ตั้ง , จัดแสดงที่ เดอะเมอริควี อาร์ต แกลเลอรี กรุงเทพฯ (21 มีนาคม-9 เมษายน 2543).**
- "ช่วยด้วย !!! เชียงใหม่ถูกข่มขืน." **สื่อบัตรนิทรรศการคิลปนิพนธ์ นักศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาคิลปศึกษา ภาควิชาคิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**

สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา .ณ หอประชุม 1 หอสมุดแห่งชาติ
รัชมังคลาภิเษก (9-18 กุมภาพันธ์ 2538).

วิทยานิพนธ์

- ธีระพงษ์ พิศาลบุรณะ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจารณ์ผลงานทัศนศิลป์ของอาจารย์และ
นักศึกษาชั้นปีสุดท้าย ในหลักสูตรศิลปะของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัด
ทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลป
ศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- ไพฑูรย์ พูลสุข. ผลการสอนศิลปวิจารณ์ตามแนวทฤษฎีของยีน เอ มิทเลอร์ ที่มีต่อผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปวิจารณ์ของนิสิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ในสถาบัน
อุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- วรพงษ์ อรุณเรือง. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความทรงจำเรื่อง
จิตรกรรมนามธรรมของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากการ
สอนแบบวิจารณ์ศิลปะตามทฤษฎีศิลปะวิเคราะห์ของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์
แมน กับการสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.
- สมชาย เจริญไชยสมบัติ. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องจิตรกรรมอิม
เพรสชันนิสต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างวิธีสอนวิจารณ์ศิลปะ
ตามทฤษฎีของเอ็ดมันด์ เบิร์ก เฟลด์แมน กับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2540.
- อ้อยทิพย์ พลศรี. การศึกษารูปแบบการสอนแบบวิจารณ์ศิลปะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2533.
- อำนาจ เป็นสบาย. การวิเคราะห์ความขัดแย้งทางความคิดที่ปรากฏในผลงานการวิจารณ์
ของวงการทัศนศิลป์ ตั้งแต่หลังเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงพ.ศ.2531.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

การสัมภาษณ์

วิรุณ ตั้งเจริญ , ศ.ดร. คณะบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สัมภาษณ์
, 9 มีนาคม 2542.

รายงานการวิจัย

ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล. รายงานการวิจัยเรื่องภาษาของจิตรกรรมไทย : การศึกษา
รหัสของภาพ และความหมายของสังคมวัฒนธรรมของจิตรกรรมพุทธศาสนา
ต้นรัตนโกสินทร์. เสนอต่อสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536 , หน้า 14-120.

รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของศิลปกรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทยตั้งแต่ปี
พ.ศ.2492 ถึงพ.ศ.2522. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู , 2522.

เอกสารประกอบการบรรยาย

กัจจกร สุนพงษ์ศรี, ศ. "แนวความคิดและหลักการการวิจารณ์ทัศนศิลป์." เรียบเรียงจากการสัมมนา
เชิงปฏิบัติการของสาขาทัศนศิลป์โครงการวิจัยการวิจารณ์พลังทางปัญญาของสังคม
ร่วมสมัย ณ บ้านเจ้าพระยา , 18 กันยายน 2542 : 1-12.

เจดนา นาควัชร, ศ.ดร. "ทศวรรษใหม่ : ศิลปะกับมนุษย์." เรียบเรียงจากคำบรรยายในการ
สัมมนาทัศนศิลป์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 5
มีนาคม 2541.

_____ . "การวิจารณ์สองทางให้แก่นัก." ปรับปรุงและเรียบเรียงจากปาฐกถาพิเศษเนื่องใน
งานสังสรรค์และรำลึกถึง ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ พ.ศ.2543 ณ สยามสมาคม ,
9 มกราคม 2543 : 1-21, ภาพประกอบ 22-23.

_____ . "แนวทางการสร้างทฤษฎีศิลปะจากแผ่นดินแม่." เรียบเรียงจากการบรรยาย 2 ครั้ง
ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทฤษฎีและวรรณคดีวิจารณ์ในฝรั่งเศส ศูนย์มานุษย
วิทยาสิรินธร, 19-22 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 การบรรยายพิเศษเรื่อง ทางไป
สู่การสร้างทฤษฎีจากแผ่นดินแม่ เนื่องในการฉลองอายุครบ 72 ปี ของท่านผู้หญิง
วรุณยุพา สนิทวงศ์ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 กุมภาพันธ์ 2544.

_____ . "ทิศทางใหม่ของทัศนศิลป์ร่วมสมัย : สิ่งที่ทำทายนักวิจารณ์ศิลปะ." เรียบเรียงจากคำ
บรรยายชื่อ เพื่อความอยู่รอดของทัศนศิลป์ : ความหวังของนักวิจารณ์ ในการ
สัมมนาเชิงปฏิบัติการของสาขาทัศนศิลป์ ในโครงการวิจัยการวิจารณ์พลังทาง

ปัญญาของสังคมร่วมสมัยเรื่อง ประสบการณ์ของผู้สร้างและนักวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 9 มิถุนายน 2544.

ชเนศ วงศ์ยานนาวา. "รอบๆ ราวๆ P[ee] A[rse] S[hit] S[tory]." เอกสารประกอบคำบรรยาย ประเด็น "ทฤษฎีร่วมสมัยว่าด้วยร่างกายและความทรงจำ" เนื่องด้วยนิทรรศการศิลปะ ที่ร้าน About Café, 28 กุมภาพันธ์ 2541.

_____. "สภาวะสมัยใหม่กับศิลปะ ความลึกลับที่คงเส้นคงวา." เอกสารประกอบคำบรรยาย สำหรับนักศึกษาปริญญาโท คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7 กันยายน 2542.

John Clark. "Children in Modern Asian Art." เอกสารประกอบคำบรรยาย ณ ห้องประชุม หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 18 ธันวาคม 2543.

รายงานการสัมมนา

"รายงานการสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ" ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 8-13 พฤษภาคม 2523, พิมพ์เผยแพร่ 2524.

"รายงานการประชุมสัมมนาทัศนศิลป์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3" ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 4-6 มีนาคม 2541.

"บันทึกการสัมมนาศิลปกรรมหลังพ.ศ.2475" ณ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

"รายงานการสัมมนาเพื่อหาประเด็นแนวคิด การสร้างสรรค์ของศิลปินรุ่นใหม่ในภาคตะวันออก เชียงเหนือ" ณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11-14 มีนาคม 2542.

"รายงานการสัมมนาเรื่องศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต" ณ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.

บทความจากหนังสือรวมเล่ม

ชัยยศ อิชฎีวรพันธุ์. "ทาดาโอะ อันโด สถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ธรรมชาติและควมหมาย." ใน ธรรมชาติ ที่ว่าง และสถานที่, หน้า 111-126. กรุงเทพฯ : โฟล์คิมเมจ พรินติ้ง กรุ๊ป, เมษายน 2543.

ประยูร อุลุชาฎะ. "ผลงานจิตรกรรมของพิชัย นิรันดร์." ใน ศิลปทัศน์, หน้า 277-291. พระนคร : โอเดียนสโตร์, 2511.

- พระพงษ์ กุลพิศาล. "การวิจารณ์ศิลปะเด็ก." ใน **สรุปการจัดชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก** , หน้า 155-176. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529.
- ศิลป์ พีระศรี, ศ. แปลโดย สุภัทรดิศ ดิศกุล, ศ.มจ. "บทความแห่งวิวัฒนาการจิตรกรรมฝาผนังของไทย." ใน **อักษรศิลป์** , หน้า 244-253. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537.
- สน สีมাত্রัง, ผศ. "เกณฑ์การวิเคราะห์และวิจารณ์ศิลปะ." ใน **มัณฑนศิลป์ 27 รวมบทความทางวิชาการ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, หน้า 95-132. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิริวัฒนาการพิมพ์, 2527.
- แสงอรุณ รัตกสิกร. "ศิลปกรรมชาวบ้าน การสำรวจและวิจารณ์อย่างย่อ." ใน **หนังสือรวมบทความของแสงอรุณ รัตกสิกร**, หน้า 88-95. กรุงเทพฯ : ดีพิมพ์เนื่องในงานฌาปนกิจศพ, 2522 .
- _____. "อนุสาวรีย์ที่ไทยทำ." ใน **แสงอรุณ 2** , หน้า 100-108. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2523.
- อิทธิเทพสรรค์ กฤดากร, มจ. "คำแนะนำนักเรียนช่างศิลป์ในวิจิตรศิลป์ศึกษา." ใน **เรื่องเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม**, หน้า 103-147. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, พิมพ์เป็นที่ระลึกในการพระราชทานเพลิงศพ , 2478.
- สารานุกรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เล่ม 1 ก-ม , หน้า 460-473. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการฉลองวันพระบรมราชสมภพครบ 8 รอบและ 100 ปีของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดพิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานเปิดหอวชิราวุธานุสรณ์, 2524.

หนังสือ

- กรมวิชาการ. **ทฤษฎีและปฏิบัติการวิจารณ์ศิลปะ : ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.
- กำจร สุนพงษ์ศรี. **วรรณคดีศิลป์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปประภา, 2541.
- กิริติ บุญเจือ. **ปรัชญาศิลปะ**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2522.
- เกษร ธิตะจาริ. **ศิลปะขั้นนำ**. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการแสดงศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1. **ศิลปะ 2522**. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์ , 2522.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. . **เก็บเล็กผสมน้อย**. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2501.

พิริยะ ไกรฤกษ์. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ แบบศิลป์ในประเทศไทย คัดเลือกจากพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติ สาขาส่วนภูมิภาค. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2520.

_____. ฝ่าทอง ทองเจือ และคนอื่นๆ. ศิลปกรรมหลัง 2475. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

_____. ประวัติศาสตร์ศิลป์ในประเทศไทย ฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
การพิมพ์, 2528.

พีระพงษ์ กุลพิศาล. มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : ตำราเอกสารวิชาการ ฉบับที่
19 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู,
2531.

มะลิฉัตร เอื้ออานันท์.สุนทรียศาสตร์และศิลป์วิจารณ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุ
ศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. สาระน่ารู้ในศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2531.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, ดร. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปพรรณ : รวมบทวิจารณ์และทรรศนะทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ตันอ้อ, 2532.

_____. ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2534.

_____. ศิลปะกับความงาม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

_____. ศิลปะร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2537.

_____. ศิลปะพินิจ. กรุงเทพฯ : บริษัท ตันอ้อ แกรมมี่, 2540.

วีรวรรณ มณี. จิตรกรยุโรปในศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2528.

ศิลป์ พีระศรี. บทความจากการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ. พระนคร : กรมศิลปากร, 2506.

_____. ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะจิตรกรรมและประติมากรรม
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511.

ศิลปากร,กรม. พระราชาธิบายในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2501.

ศิลปากร,มหาวิทยาลัย. การสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523.

_____. รายงานการสัมมนา การวิจารณ์ศิลปะ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย, 2524.

สงวน รอดบุญ. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2515.

สดชื่น ชัยประสาธน์. จิตรกรรมและวรรณกรรมแนวเซอร์เรียลิสต์ในประเทศไทย พ.ศ. 2507-
2527. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, 2539.

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. สุนทรียภาพของชีวิต. โครงการตำราหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป 2000

101. กรุงเทพฯ : เอิร์ตเวฟ เอ็ดดูเคชั่น, 2542.

สมเกียรติ ตั้งนโม. เอกสารประกอบคำสอน : กระบวนวิชาศิลปปะวิจารณ์. คณะจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สมบัติ พลายน้อย. ความรู้เรื่องจิตรกรรมฝาผนัง. กรุงเทพฯ : ศูนย์วัฒนธรรมพื้นบ้าน สำนัก
งานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2527.

สวัสดิ์ ดันติสุข. การดูภาพจิตรกรรมทั่วไป ทั่วไป. พระนคร : กรมศิลปากร, 2512.

สันติ คุณประเสริฐ, สมใจ สิทธิชัย. ศิลปศึกษา : ศึกษาศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลง
กรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

สุชาติ เกาทอง. ศิลปะวิจารณ์= Art criticism. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.

สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์= Learning to see : a
foundation of visual arts criticism. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.

สุเชาว์ ศิษย์คณศ. ศิลปะเข้าใจง่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2522.

เสนอ นิลเดช. ศิลปะไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516.

อัศนีย์ ชูอรุณ, รศ. ศิลปะ-วิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2540.

อารี สุทธิพันธุ์. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.

_____. ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : เอ.การพิมพ์, 2519.

_____. เข้าใจจิตรกรรม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

_____. ศิลปะที่มองเห็น.

อำนาจ เย็นสบาย. ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมร่วมสมัยของรัตนโกสินทร์ : อิทธิพลของศิลป
กรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทย ตั้งแต่ปี 2502-2522. กรุงเทพฯ : หน่วย
ศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2524.

_____. สีสันและความงาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ, 2531.

_____. ศิลปะวิจารณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ, 2532.

_____. ทัศนศิลป์และความงาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ, 2532.

_____. ศิลปะวิจารณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ, 2532.

อำนาจ เย็นสบาย, วิรุณ ตั้งเจริญ. ทัศนะวิจารณ์ ผลงานวิจารณ์ศิลปกรรมระหว่าง 2516-
2526. กรุงเทพฯ : กรมการนิเทศการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู,
2529.

อิทธิเทพสรรพ กฤดากร, ม.จ. เรื่องเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม. พระนคร : พระจันทร์, 2475

จินตนาการ : หนังสือศิลปะฉบับมวลชน. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2517.

ไม่ทราบที่มา

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับประติมากรรม." : 290-295.

_____. "ผู้อุปถัมภ์ศิลปกรรม." : 311-314.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. "นักวิจารณ์ศิลปะ : ผู้พิพากษาหรือมดลูกเหล็ก." : 79-82.

บทความในหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศ

Asian Art News

Tagore, Sundaram. "Towards Identity." **Asian Art News**. Vol. 5 No. 6 (November/December 1995) : 51-53.

The Nation

Acosta, Nawarat. "Metal etchings with a difference." **The Nation**. 21 October 1987.

_____. "A different point of view." **The Nation**. 2 September 1987.

Atsavapranee, Chatchai. "Powerful wall-hangings of artistic woodwork." **The Nation**. 25 May 1987.

_____. "Contrasting art of city and country life." **The Nation**. 4 June 1987.

Burn, Rex. "Welcome to the Machine." **The Nation**. 3 May 1984, p. 15.

Chalanuchpong, Sirimas. "Grey power paints up a story." **The Nation**. 5 October 1993.

Changbencharoen, Molly. "A disappointing council choice." **The Nation**. 12 July 1985.

_____. "That happened to traditional Thai murals?." **The Nation**. 21 March 1985, p.15.

_____. "The embellishment of applique paintings." **The Nation**. 8 June 1985.

_____. "Blending the lessons of the past and present." **The Nation**. 22 April 1985, p.15.

_____. "Expat artists take on colours." **The Nation**. 15 May 1985, p.15.

Chanjaroen, Chanyaporn. "Thai Kind's art shows lack of variety." **The Nation**. 12 July 1991.

- _____. "In Stony Silence." **The Nation**. 31 October 1991.
- _____. "Art for life." **The Nation**. 7 November 1991.
- _____. "Upcountry life lights artist's fire." **The Nation**. 12 December 1991.
- _____. "Artists work together in small way." **The Nation**. 6 February 1992.
- _____. "Abstract Buddhist form." **The Nation**. 7 April 1992.
- _____. "Sunshine and Shadow." **The Nation**. 5 May 1992.
- _____. "Ideas in ceramics." **The Nation**. 12 May 1992.
- _____. "An exhibition that counts." **The Nation**. 2 June 1992.
- _____. "Deceptive Simplicities." **The Nation**. 23 June 1992.
- _____. "Through the looking glass." **The Nation**. 14 July 1992.
- _____. "A finger on the nation's pulse." **The Nation**. 18 August 1992.
- _____. "Variety in the bright city." **The Nation**. 22 September 1992.
- _____. "The diary of a traveling artist." **The Nation**. 29 September 1992.
- _____. "Artist loves his madmen." **The Nation**. 20 October 1992.
- _____. "Artists of the year." **The Nation**. 29 December 1992.
- _____. "Paintings open windows." **The Nation**. 23 February 1993.
- _____. "Hi - tech computers in art." **The Nation**. 2 March 1993.

Cheang, Wee Soo. "Thai lithography gets a clean slate." **The Nation**. 4 April 1986.

_____. "Culture in danger." **The Nation**. 21 November 1982.

Cohen, Yvan. "Artistic witness to a helter skelter urban nightmare." **The Nation**. 5 February 1995.

Courtney, Kevin. "A feast for the eye." **The Nation**. 10 November 1985, p.21.

Doran, Carol V. "The art of déjà vu." **The Nation**. 12 August 1986.

_____. "Art that demands a response." **The Nation**. 28 May 1986.

_____. "Poised on the threshold." **The Nation**. 19 June 1986.

Forbes, Frances. "Amid a searing sense of involvement." **The Nation**. 16 April 1986.

Gambhir, Renu. "Born of a different mould." **The Nation**. 13 June 1986.

Gampell, Jennifer. "Painting towards enlightenment." **The Nation**. 22 August 1994.

Gender, Jenny. "French Decoration for Misiem." **The Nation**. 7 May 1985.

"The Circus of Life." **The Nation**, 6 April 1998.

Knithichan, Khetsirin and Rodsupan, Kittinun. "Insanity or Art Form?." **The Nation**. 11 December 1997.

_____. "Painting over the past." **The Nation**. 27 December 1993.

Kongsawatkiat, Somtawin. "Painting it like it is." **The Nation**. 24 September 1989.

Koonphol, Sutharin. "A phenomenal art." **The Nation**. 7 September 1990.

_____. "Art motif 16." **The Nation**. 4 July 1991.

_____. "A showcase for new artists." **The Nation**. 29 August 1991.

_____. "Sculpting Asean relations." **The Nation**. 27 June 1990.

Luna, Rene. "Simple techniques and innocence of vision." **The Nation**. 12 June 1996.

Misiem Yipintsoi. "Japanese art : A live and well." **The Nation**. 8 February 1983, p. 15.

Nanipa. "Montien' s metamorphic materials." **The Nation**. 14 December 1990.

Nick Keyes. "Visions of release and decay." **The Nation**. 16 December 1990.

Olsen, Marie. "A retrospective art exhibition." **The Nation**. 15 December 1981, p. 20.

Phataranawik, Phatarawadee. "In search of new horizon." **The Nation**. 9 January 1995.

_____. "Wild imaginings." **The Nation**. 7 August 1995.

_____. "A state of being." **The Nation**. 18 September 1995.

_____. "A prayer for the city." **The Nation**. 18 March 1996.

_____. "Home from home." **The Nation**. 6 May 1996.

_____. "Shock tactics." **The Nation**. 10 June 1996.

_____. "Throwing sand still a profitable activity for Wancharoen." **The Nation**. 10 June 1996.

_____. "A spiritual journey." **The Nation**. 1 July 1996.

_____. "The art of performance." **The Nation**. 22 July 1996.

_____. "Asia comes of age." **The Nation**. 16 September 1996.

_____. "Absent artists." **The Nation**. 26 October 1996, p.c1-c2.

_____. "Signs of transition." **The Nation**. 18 November 1996, p.c1-c2.

_____. "Paintings a brighter future." **The Nation**. 28 December 1996.

_____. "Through a rose - Tinted lens." **The Nation**. 10 February 1997.

_____. "Sisters in Arms." **The Nation**. 8 March 1997.

_____. "Interest in art, women more than skin deep." **The Nation**. 9 March 1997.

_____. "A question of balance." **The Nation**. 26 May 1997.

_____. "Society for sale." **The Nation**. 2 June 1997.

_____. "Concept : Unknown." **The Nation**. 21 July 1997.

_____. "Study in Weirdness." **The Nation**. 4 August 1997.

_____. "Nature's Nuggets." **The Nation**. 1 September 1997.

_____. "It's Material World." **The Nation**. 20 October 1997.

_____. "Artful prophets." **The Nation**. 30 October 1997.

_____. "In the Trenches." **The Nation**. 10 November 1997.

_____. "What's the problem." **The Nation**. 29 December 1997.

_____. "Expanding Boundaries." **The Nation**. 6 January 1998.

_____. "Behind the Wheel." **The Nation**. 9 February 1998.

_____. "I know I can." **The Nation**. 23 February 1998.

_____. "Nightmare in Plastic." **The Nation**. 20 April 1998.

_____. "A Memorable Chapter." **The Nation**. 18 May 1998.

_____. "Alternative Presentation of Art." **The Nation**. 24 August 1998.

_____. "Reflections of Life." **The Nation**. 14 September 1998.

_____. "Expression of Life." **The Nation**. 12 October 1998.

Phataranawik, Phatarawadee and Knithichan, Khetsirin. "No lack of colour on the scene." **The Nation**. 28 December 1998.

_____. "For Art's Sake." **The Nation**. 15 September 1995.

_____. "Bidding For Bargains." **The Nation**.

Pilin. " 'Portraits of Kampuchea' is emotionally over powering." **The Nation**. 10 April 1980, p. 16.

Pira Sudahm. "Two very interesting art exhibitions." **The Nation**. 12 February 1982.

Poshyanonda, Apinan. "A search of a discourse." **The Nation**. 6 January 1997.

Promptorn. "Mural painting at Bangkok Peninsula." **The Nation**. 22 December 1982, p.15.

Raddawan. "Small is beautiful." **The Nation**. 27 December 1985, p.16.

"The coming of age of contemporary art in Thailand." *The Nation*. 17 February 1984, p. 13.

"Painting Renaissance comes to Thailand." **The Nation**. 22 February 1984, p. 13.

"Contemporary art show at Bhirasri." **The Nation**. 5 July 1985.

"Joint exhibition portrays effect of social tensions." **The Nation**. 30 October 1985, p.16.

"A collection of love and life in painting." **The Nation**. 8 January 1986.

"Art that really reaches across cultures." **The Nation**. 5 May 1987.

"An exhibition of 'Blue Laughter'." **The Nation**. 10 June 1987.

"Chumpon to stage art show." **The Nation**. 17 July 1987.

"Thai contemporary art stuck in the past." **The Nation**. 28 January 1988.

"Free form art form." **The Nation**. 8 September 1988.

"Dr. Strange 's strange works." **The Nation**. 16 February 1990.

"Odd man out in the art scene." **The Nation**. 11 March 1990.

"Kamin's self-searching art." **The Nation**. 23 September 1990, p.c7.

"Beyond the Boundaries." **The Nation**. 14 November 1994.

"Art, vision and videotape." **The Nation**. 5 January 1996.

"Five of the best." **The Nation**. 10 August 1998, p.c6.

The Nation [Archive Search]

Chanjindamanee, Siriporn. "Pre-auction viewing set for companies' art objects." **The Nation Section : Business**. 7 May 1998.

Chantamas, Marissa. "Art exhibitions face uphill struggle for audience." **The Nation Section : ViewPoints**. 6 April 1997.

Knithichan, Khetsirin. "The masters in print." **The Nation**. 3 February 1997.

Pathan, Don. "Vietnam art on view." **The Nation**. 24 January 1997.

Phataranawik, Phatarawadee. "Economic crisis paints grim scene in art world." **The Nation Section : Headlines**. 8 March 1998.

_____. "Crossing Cultural Borders." **The Nation Section : Feature**. 6 September 1999.

_____. "Smells like art : But is it?." **The Nation Section : Feature**. 20 December 1999.

_____. "Art's lost soul." **The Nation Section : Feature.** 25 December 2000.

Phataranawik, Phatarawadee and Knithichan, Khetsirin. "Lost of Controversy." **The Nation Section : Feature.** 1 June 1998.

_____. "Bidding For Bargains." **The Nation Section : Feature.** 22 June 1998.

Wright, Michael. "Origins of sculpture in Thailand." **The Nation Section : Finance.** 10 May 1997.

"FRA auction earns more than expected." **The Nation Section : Headlines.** 14 June 1998.

"WHAT'S HANGING : In search of Utopia." **The Nation Section : Feature.** 4 October 1999.

Bangkok Post

Achakulwisut, Atiya. "Everywhere and nowhere." **Bangkok Post.** 12 July 2000.

_____. "Timeless art." **Bangkok Post.** 2 August 2000, p.1.

Agweewong, Gridthiya. "How Asian is Asian art?." **Bangkok Post.** 5 November 1997, p. 5.

August, Marilyn. "Pope of contemporary French art." **Bangkok Post.** 6 October 1999, p.8.

_____. "Matisse's Morocco goes on display." **Bangkok Post.** 10 November 1999.

Bekaert, Jacques. "A face of colour and life." **Bangkok Post.** 28 April 2000, p. 16.

Bellaby, Mara. "The man with the golden eyes." **Bangkok Post.** 6 October 1999, p.8.

Benke, Richard. "Painting the right way around." **Bangkok Post.** 24 November 1999.

Brecelic, Thomas. "Face to face with the human condition." **Bangkok Post.** 5 February 1997, p. 4.

Brown, Samantha. "Buy art for art's sake, and it just might pay off." **Bangkok Post.** 3 September 2001, p.6.

Chanjaraen, Chanyaporn. "Subverting standard practices." **Bangkok Post.** 11 February 1998, p. 8.

_____. "Back to the land." **Bangkok Post.** 8 April 1998, p. 8.

Cheung, Priscilla. "An alternative approach." **Bangkok Post.** 5 May 1999, p.8.

Chindahporn, Pichayanund. "The eye of the beholder." **Bangkok Post.** 24 September 2000, p.1.

_____. "A stake in sincerity." **Bangkok Post.** 25 October 2000.

- _____. "Lucid expressions." **Bangkok Post**. 12 December 2000, p.1.
- _____. "In the midst of dilemma." **Bangkok Post**. 2 May 2001, p.8.
- Chinvarakorn, Vasana. "The art of politics." **Bangkok Post**. 9 December 1998, p. 1,4.
- _____. "The Montmartre of the City of Angels." **Bangkok Post**. 17 March 1999, p.8.
- _____. "Pridi through the eyes of artists." **Bangkok Post**. 19 January 2000, p. 8.
- Danutra, Pattara. "Student art shows buck the trend." **Bangkok Post**. 12 February 1997, p. 5.
- _____. "Art event makes sketchy return." **Bangkok Post**. 10 December 1997, p. 4.
- _____. "Through an artist's eyes." **Bangkok Post**. 24 December 1997, p. 5.
- _____. "Get the picture?." **Bangkok Post**. 11 April 1998, p. 1.
- _____. "A rolling stone." **Bangkok Post**. 11 November 1998, p. 8.
- _____. "The naked truth." **Bangkok Post**. 5 May 1999, p.8.
- _____. "Golden renovation." **Bangkok Post**. 2 June 1999, p.8.
- _____. "Less is more." **Bangkok post**. 30 June 1999, p.8.
- _____. "Artist makes exhibition of himself." **Bangkok Post**. 8 September 1999, p.8.
- _____. "Smooth as silk." **Bangkok Post**. 27 October 1999.
- _____. "Innovative and enigmatic debut." **Bangkok Post**. 30 October 1999, p.8.
- _____. "Harnessing primitive energies." **Bangkok Post**. 19 January 2000, p. 8.
- _____. "Northern artists raise pollution consciousness." **Bangkok Post**. 5 February 2000, p.8.
- _____. "The art of going it alone." **Bangkok Post**. 16 February 2000, p.8.
- _____. "A terracotta warrior!." **Bangkok Post**. 12 April 2000, p. 8.
- _____. "Train of thought." **Bangkok Post**. 20 September 2000, p.8.
- _____. "Bits and pieces." **Bangkok Post**. 4 October 2000, p.8.
- _____. "Art in living form." **Bangkok Post**. 11 October 2000, p.8.
- _____. "Legendary blend." **Bangkok Post**. 13 December 2000, p.8.
- _____. "Body beautiful." **Bangkok Post**. 21 February 2001, p.8.
- Danutra, Pattara and Sukrung, Kanjariya. "Painting a more realistic picture." **Bangkok Post**. 30 May 1998, p. 1,8.

Grachangnetara, Mimi. "Womanifesto." **Bangkok Post**. 19 March 1999.

_____. "Art for a new age." **Bangkok Post**. 10 September 1999.

_____. "It's that man again!" **Bangkok Post**. 8 October 1997, p. 4.

Hanchanlash, Chamnongsri. "The mother and child reunion." **Bangkok Post**. 19 February 2000, p.8.

Hazelton, J.L. "Controversy fuels arts in 1999." **Bangkok Post**. 22 December 1999, p.8.

Heathcote, Graham. "Life and how to live it." **Bangkok Post**. 2 June 1999, p.8.

King, Laura. "Portrait of a Hezbollah artist." **Bangkok Post**. 30 March 1999.

Kungsawanich, Ukrit. "The modern condition." **Bangkok Post**. 30 August 2000, p.8.

Leeman, Sue. "Stolen treasures." **Bangkok Post**. 4 March 2000, p.8.

Le Forestier, Yacine. "Making a bad impression." **Bangkok Post**.

Lemire, Christy. "Battle of the modern art masters." **Bangkok Post**. 3 March 1999, p.8.

Levi, Isaaca. "Leopard changes his spots." **Bangkok Post**. 5 May 1999, p.8.

Lota, Louinn. "Overlooked talent." **Bangkok Post**. 30 June 1999, p.8.

Marani, Sara. "Is it Eno, or nobody?." **Bangkok Post**. 1 December 1999, p.8.

Moore, Tina. "Art for stealing." **Bangkok Post**. 6 February 2001, p.8.

Na Thalang, Ping. "Portrait of a computer as an artist's tool." **Bangkok Post**. 5 April 2000, p.9.

Oatis, Jonathan. "Making an exhibition of itself in cyberspace." **Bangkok Post**. 16 May 1999, p.8.

Otaganonta, Wipawee. "Picture perfect." **Bangkok Post**. 5 March 2000, p.1.

Pornpitagpan, Nilubol. "The art of brotherhood." **Bangkok Post**. 16 February 2000, p.8.

_____. "Redeeming faith." **Bangkok Post**. 9 August 2000, p.1.

Poshyananda, Apinan. "The art of change." **Bangkok Post**. 30 January 2000, p. 1.

Rithdee, Kong. "The healing art." **Bangkok Post**. 9 July 1999, p.7.

_____. "A bid for recognition." **Bangkok Post**. 23 April 1999.

_____. "The naked truth." **Bangkok Post**. 25 February 2000, p.1.

Rodboon, Somporn. "New directions, new forms." **Bangkok Post**. 27 February 1997, p.1,8.

Roth, Katherine. "Famous for 150,000 images." **Bangkok Post**. 6 February 2001, p.8.

- Rummaneerattanakul, Weerapoln. "Art caged." **Bangkok Post**. 4 June 1999.
- _____. "Art of persuasion." **Bangkok Post**. 16 July 1999.
- See Foon. "Out with the old, in with the new." **Bangkok Post**. 1 January 1997, p. 5.
- _____. "Excellent Artist hits middle-age with style." **Bangkok Post**. 5 February 1997, p. 4.
- _____. "A printmaker's path." **Bangkok Post**. 1 October 1997, p. 5.
- _____. "State of the art." **Bangkok Post**. 3 December 1997, p. 5.
- _____. "Conceptual artist have their day." **Bangkok Post**. 7 January 1998, p. 8.
- _____. "Trash or treasure?." **Bangkok Post**. 18 April 1998, p. 1.
- _____. "Shit Stirring." **Bangkok Post**. 17 June 1998, p. 8.
- _____. "Back to the land." **Bangkok Post**. 4 November 1998, p. 8.
- _____. "A matter of taste." **Bangkok Post**. 10 March 1999, p.8.
- _____. "Artist of Distinction deserves better." **Bangkok Post**. 21 April 1999.
- _____. "When you're strange." **Bangkok Post**. 23 June 1999, p.8.
- _____. "Something borrowed." **Bangkok Post**. 24 July 1999.
- _____. "Coming full circle." **Bangkok Post**. 28 July 1999.
- _____. "Mixed media, mixed message." **Bangkok Post**. 24 November 1999, p. 8.
- _____. "Going solo." **Bangkok Post**.
- Sriwanichpoom, Manit. "Art needs to be taken from its pedestal." **Bangkok Post**. 19 February 1997, p. 5.
- Sukhsvasti, Usnisa. "Art circle comes of age." **Bangkok Post**. 21 July 1999, p.8.
- _____. "World art on a local stage." **Bangkok Post**. 24 August 1999.
- _____. "Portrait of the artist as a diplomat." **Bangkok Post**. 22 September 1999, p.8.
- _____. "Come hear the glory." **Bangkok Post**. 6 October 1999, p.8.
- _____. "Impressed by Eastern light." **Bangkok Post**. 12 April 2000, p.8.
- Sukphisit, Suthon. "A dying art." **Bangkok Post**. 26 June 1998, p. 1.
- _____. "National treasure." **Bangkok Post**. 10 March 1999, p.8.
- _____. "Going public." **Bangkok Post**. 17 March 1999, p.8.
- _____. "Good form." **Bangkok Post**. 24 March 1999, p.8.
- _____. "Number one in a field of one." **Bangkok Post**. 26 May 1999, p.8.

- _____. "Asean Art Awards : Thai takes top art prize." **Bangkok Post**. 17 November 1999, p.8.
- _____. "Close to the art." **Bangkok Post**. 26 July 2001, p.1.
- Sukphisit, Suthon and Thaitawat, Nusara. "Stolen arts." **Bangkok Post**. 28 February 2000, p.1.
- Sukrung, Karnjariya. "Exhibition offers salacious old wine in a new bottle." **Bangkok Post**. 19 February 1997, p. 5.
- _____. "Going at it hammer and tongs." **Bangkok Post**. 17 June 1998, p. 8.
- _____. "Death, art, life and laughter." **Bangkok Post**. 10 February 2000, p.1.
- _____. "Underfoot art." **Bangkok Post**. 21 January.
- Thapanachai, Somporn. "Man as the muse." **Bangkok Post**. 6 May 2001, p.1.
- Thomasson, Emma. "Louder than words." **Bangkok Post**. 16 August 2000, p.8.
- Tongpiam, Jutarat. "On the way to acclaim." **Bangkok Post**. 2 August 2000, p.8.
- Yonrum, Chotimont. "Thai art on display to the world." **Bangkok Post**. 6 January 2000, p.3.
- Yoon, Suthichai. "Elegy for an artist." **Bangkok Post**. 20 April 1969, p.23.
- "A sense of theatre." **Bangkok Post**. 28 May 1999, p.16.
- "Instant Art." **Bangkok Post**. 17 November 1999, p.8.
- "Seacon Square art show simply huge." **Bangkok Post**. 4 December 1999.
- "A beautiful cause." **Bangkok Post**. 26 July 2000, p.8.
- "Portrait of a National Artist." **Bangkok Post**. 25 February 2001, p.1.8.

Times

- Tindall, Gillian. "Rather the yoke than Coke." **Times**. 25 August 1984

วารสาร/นิตยสารภาษาต่างประเทศ

Art and Asia Pacific

- Apisuk, Chumpon. "At Concrete House 'alternative' means one of two or more possibilities." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No. 3 (1995) : 66-69

Clark, John "Decoration and The Work of Damrong Wong-Upparaj." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No.3 (1995) : 50-57.

Hoskin, John "A Question of Attitude Chalermchai Kositpipat and Panya Vijinthanasarn." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No.3 (1995) : 42-49.

Kirker, Anne. "Navin Rawanchaikul's social research." **Art and Asia Pacific**. Vol. 3 No. 4 (1996) : 72-77.

Poshyananda, Apinan. "Smile-a-while campaigns for cultural correctness." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No. 3 (1995) : 34-41.

. "Araya Rasdjarmrearnsook." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No. 3 (1995) : 82-86

Rooney, Sarah "The agony and the ego." **Art and Asia Pacific**. Vol. 2 No. 3 (1995) : 58 - 65

Yang, Alice "Letting Go The work of Rirkrit tiravanija." **Art Asia Pacific**. Vol. 3 No. 2 (1996) : 60-63.

The Times Literary Supplement [TLS]

Beard, Mary. "Arms and the man." The Times Literary Supplement. [2 February 2001] : 3-4

Bell, Julian "The buzz of rabbit fur." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 7.

Blom, Philipp "Seeing and being seen." The Times Literary Supplement. [3 November 2000] : 17.

Buruma, Ian. "They were the souls of sincerity." The Times Literary Supplement. [9 June 2000] : 18-19

Cardinal, Roger "Euphoria on a morbid isle." The Times Literary Supplement. [28 July 2000] : 16

"Morals of the makeshift." The Times Literary Supplement. [2 February 2001] : 18-19

"Extravagance and breathlessness." The Times Literary Supplement. [9 March 2001] : 13

Danto, Arthur C. "Something to do with today." The Times Literary Supplement. [17 March 2000] : 18-19

- Drury, John. "What did he look like?." The Times Literary Supplement. [24 March 2000] : 22.
- Ekserdjian, David. "A botched job." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 9.
- Furbank, P.N. "Whose cross purposes?." The Times Literary Supplement. [14 January 2000] : 8.
- Hall, James. "Touching on child's play." The Times Literary Supplement. [30 July 1999] : 16-17.
- _____. "Petting the brute creations." The Times Literary Supplement. [7 July 2000] : 20.
- _____. "Soaked in the skin." The Times Literary Supplement. [3 November 2000] : 6-7.
- _____. "A hymn to the commonplace." The Times Literary Supplement. [22 June 2001] : 18-19.
- _____. "Superman simplified." The Times Literary Supplement. [6 July 2001] : 20.
- _____. "A magnate's naked sideshow." The Times Literary Supplement. [10 August 2001] : 16-17.
- Hughes-Hallett, Lucy. "At the end of all our dreams." The Times Literary Supplement. [18 May 2001] : 18-19.
- Humfrey, Peter. "The little dyer's hand." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 10.
- James, Merlin. "The shaman's self-invention." The Times Literary Supplement. [27 August 1999] : 21.
- Mee, Jon. "Revisions of the Prophet." The Times Literary Supplement. [1 December 2000] : 20-21.
- Miller, Keith. "The camera never lies, much." **The Times Literary Supplement**. [March 16 2001] :18-19.
- Overy, Paul. "In love with disharmony." The Times Literary Supplement. [7 May 1999] : 18.
- Penny, Nicholas. "In glass and water." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 8.

Reynolds, Matthew. "Abstract companions." The Times Literary Supplement. [19 January 2001] : 19.

Rykswall, Joseph. "Looking round." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 5-6.

; "Date of rebirth." The Times Literary Supplement. [29 December 2000] : 3-4.

Snell, Robert. "Seen through a temperament." The Times Literary Supplement. [15 December 2000] : 16-17.

Spear, Richard E. "Classicism in the shadows." The Times Literary Supplement. [16 February 2001] : 18-19.

Stoppard, Tom. "Making it." The Times Literary Supplement. [15 June 2001] : 15.

Wadley, Nicholas. "Return of the hermit master." The Times Literary Supplement. [11 May 2001] : 18-19.

Walker, John A. "In the face of death." The Times Literary Supplement. [21 July 2000] : 20.

Warren, John S., Hoyland, John RA. "Tom Stoppard and conceptual art." The Times Literary Supplement. [22 June 2001] : 17.

Waterfield, Giles. "Master narrative." The Times Literary Supplement. [17 November 2000] : 30.

Watkin, David. "Made in a very public manner." The Times Literary Supplement. [8 June 2001] : 18.

Witmer, Clive. "Go to Nature." The Times Literary Supplement. [7 April 2000] : 3-4.

Wilson, A.N. "Building the church of me." **The Times Literary Supplement**. [6 April 2001] : 18-19.

Wollheim, Richard. "A passionate sightseer." **The Times Literary Supplement**. [23 April 1999] : 20.

Thailand's Profile

Simatrang, Sone. "Erotic art in Thai mural paintings." **Thailand's Profile**. [August-September 1997] : 40-41.

วารสารศิลปกรรม

Suteeweerakajorn, Worawut. "What does Postmodern art mean to us?." **วารสารศิลปกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**. ปีที่ 7 ฉบับที่ 12 (2541) : 56-61.

Sawasdee

Poshyananada, Apinan. "Color & Passion Form & Space Surface & Texture." **Sawasdee**. [October 1999] : 31-35.

Art forum

McEvelley, Thomas. "Art in the dark." **Art forum**. [Summer 1983] : 63-71.

บทความในสูจิบัตรประกอบนิทรรศการภาษาต่างประเทศ

Devenport, Rhana. "Thailand : Sites of agency." **The third Asia-Pacific of contemporary art triennial Brisbane Australia 1999**. Queensland Art Gallery , p.154-155.

Honguten, Krisana. "Privacy without Private." **Catalogue of the exhibition Sittichai Pratchayaratikun New Work**, 2000.

Poshyananda, Apinan. **Tradition/Tension : Contemporary Art in Asia**. New York : The Asia Society, 1996.

- Rodboon, Somporn. "The contemporary art scene in Thailand." **The third Asia-Pacific of contemporary art triennial Brisbane Australia 1999.** Queensland Art Gallery , p. 152-153.
- Supankat, Jim. "Contemporary Art : What/ When/ Where." **The Second Asia-Pacific of Contemporary Art Triennial (Catalogue).** Queensland Art Gallery : Brisbane, 1996, p. 26-28.

วิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ

- Cate, Sandra Louise. **Long-distance Merit-Making: Art at a Thai Buddhist Temple in Wimbledon.** Thesis (Ph.D. in Anthropology) University of California Berkely, Fall 1998. p. 280-380.
- Henderson ,Virginia . **The Social Production of Art in Thailand : Patronage and Commoditation,1980-1998.** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540, หน้า 216-230.

บทความในหนังสือรวมเล่มภาษาต่างประเทศ

- Alec, Gordon. "Women in Thai Society as Depicted in Mural Painting." in **Traditional Thai Arts in Contemporary Perspective**, p. 185-191. Bangkok : White Lotus, 1998.
- Barthes, Roland. "To paint" in **Camera Lucida** ,p.30-32. Vintag edition, U.K., 1993.
- Belting, Hans. "The End of the History of Art ?." in **1984 ; Art History and Its Methods**, p. 293-295 , London, Phaidon Press, first published ,1995.
- _____. "On Lies and Other Truths of Painting : Several Thoughts for S.P., Alchemy/ Chemistry and Metamorphosis." in **Sigmar Polke : The Three Lies of Painting** , p.134-137. Cantz , 1997.
- Duncan, Carol. "Art museum and the ritual of citizenship." in **Interpreting Objects and Collections**, p. 279-286. Edt. Susan M. Pearce, Routledge, London, 1999.
- Jones, Mark. "Why Fakes?." in **Interpretating of Objects and Collections** , p. 92-97. Routledge, London, 1999.
- Kalman, Tibor. "Photography, Morality, and Benetton." in **Looking Closer 2 Critical Writings on Graphic Design**, p.230-232.Allworth Press, 1997.

- Lewitt, Sol. "Paragraphs on Conceptual Art." in **Conceptual art: a critical anthology**, p. 12-16. The MIT Press.
- Poshyananda, Apinan. "The Development of Contemporary Art of Thailand : Traditionalism in Reverse." in **Tradition and Change : Contemporary Art of Asia and the pacific**, p. 99-100,104. University of Queensland Press, 1999.
- Taylor, Nora. "Shaking the Establishment : Researching the Contemporary Art of Southeast Asia." in **Suvannabhumi : Southeast Asia Land of Gold**, p 7. Newsletter of the Program for Southeast Asian Studies at Arizona State University, Vol.10 Number 1, December 1998.
- Wongsurawat, Janice. "A Critical Analysis of the Form and Symbolic Content of the Democracy Monument as a Work of Art, With Emphasis on the Reliefs on the Base of Four Wings." in **The Research Center of Silpakorn University**, p. 25-35, 1987.

หนังสือภาษาต่างประเทศ

- Adriani, Gotz, Benesch, Evelyn & Brugger, Ingried. **Picasso Figur und Portrait**. Bank Austria Kunstforum, 2000.
- Barthes, Roland. **Mythologies**. Great Britain : Cox & Wyman Limited.
- _____. **Camera Lucida reflections on photography**. Vintage classics, 1982.
- Bierut, Micheal , Drenttel, William , Heller, Steven & Holland DK. **Looking closer 2 Critical writings on graphic design**. Allworth Press, 1997.
- Brian Wallis, Mariaane Weems and Philip Yenawine. **Art matters : how the culture wars changed America**. New York University Press, 1999.
- Burckhardt, Jacob. **Aesthetik der bildenden Kunst : Bibliothek klassischer Texte** Darmstadt : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1992.
- Burger, Peter & Christa. **The Institutions of Art**. University of Nebraska Press, 1992.
- Cacciari, Massimo & Celant, Germano. **Anselm Kiefer**. Charta, 1997
- Cazeaux, Clive. **The Continental Aesthetics Reader**. Routledge, 2000.
- Fernie, Eric. **Art History and its Methods a Critical Anthology**. Phaidon press Limited, 1995.

- Franscina, Francis & Harrison, Charles. **Modern Art and Modernism**. The Open University, 1982.
- Harrison, Charles & Wood, Paul (Edit.). **Art in Theory 1900-1999 : An Anthology of Changing Ideas**. Blackwell : Oxford (UK), Cambridge (USA), 1998.
- Harrison, Charles & Wood, Paul with Jason Gaiger. **Art in Theory 1815-1900 : An Anthology of Changing Ideas**. Blackwell : Oxford (UK), Cambridge (USA), 1998.
- Hughes, Robert. **Nothing If not Critical**. London : The Harvill press, 1990.
- Jones, Amelia & Stephanson, Andrew. **Performing the Body : Performing the Text**. Routledge London, 1999.
- Kaprow, Allan. **Essays on the Blurring of Art and Life**. University of California press, 1993.
- Landsberger, Stefan. **Chinese Propaganda Posters from revolution to Modernization**. The Pepin press, 1995.
- M.Pearce, Susan. **Interpreting objects and Collections**. Routledge London, 1994.
- McEvelley, Thomas. **Sculpture in the Age of Doubt**. Allworth press, 1999.
- Poshyananda, Apinan. **Modern Art in Thailand : Nineteenth Centuries**. Singapore : Oxford University Press, 1992.
- Schaeffer, Jean-Marie. **Think Art Theory and Practice in the Art of Today**. Belgium : Snoeck-Ducaju & Zoom, Ghent, 1997.
- Wijers, Louwrien. **Writing as Sculpture 1978-1987**. Academy Editions, 1996.
- Wise, Michael Z. **Capital Dilemma : Germany's Search for a New Architecture of Democracy**. New York : Princeton Architectural Press, 1993.

บรรณานุกรมแยกประเภท

เอกสารประกอบการบรรยาย

- กัจจกร สุณพงษ์ศรี, ศ. "แนวความคิดและหลักการการวิจารณ์ทัศนศิลป์." เรียบเรียงจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของสาขาทัศนศิลป์โครงการวิจัยการวิจารณ์พลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัย ณ บ้านเจ้าพระยา , 18 กันยายน 2542 : 1-12.
- เจตนา นาควัชร, ศ.ดร. "ทศวรรษใหม่ : ศิลปะกับมนุษย์." เรียบเรียงจากคำบรรยายในการสัมมนาทัศนศิลป์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 5 มีนาคม 2541.
- _____ "การวิจารณ์สองทางให้แก่นัก." ปรับปรุงและเรียบเรียงจากปาฐกถาพิเศษเนื่องในงานสังสรรค์และรำลึกถึง ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ พ.ศ.2543 ณ สยามสมาคม , 9 มกราคม 2543 : 1-21, ภาพประกอบ 22-23.
- _____ "แนวทางการสร้างทฤษฎีศิลปะจากแผ่นดินแม่." เรียบเรียงจากการบรรยาย 2 ครั้งในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ทฤษฎีและวรรณคดีวิจารณ์ในฝรั่งเศส ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 19-22 กุมภาพันธ์ 2544 และครั้งที่ 2 การบรรยายพิเศษเรื่อง ทางไปสู่การสร้างทฤษฎีจากแผ่นดินแม่ เนื่องในการฉลองอายุครบ 72 ปี ของท่านผู้หญิงวรรณยุพา สนิทวงศ์ฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 25 กุมภาพันธ์ 2544.
- _____ "ทิศทางใหม่ของทัศนศิลป์ร่วมสมัย : สิ่งที่ทำทนายนักวิจารณ์ศิลปะ." เรียบเรียงจากคำบรรยายชื่อ เพื่อความอยู่รอดของทัศนศิลป์ : ความหวังของนักวิจารณ์ ในการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของสาขาทัศนศิลป์ ในโครงการวิจัยการวิจารณ์พลังทางปัญญาของสังคมร่วมสมัยเรื่อง ประสบการณ์ของผู้สร้างและนักวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 9 มิถุนายน 2544.
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. "รอบๆ ราวๆ P[ee] A[rse] S[hit] S[tory]." เอกสารประกอบคำบรรยายประเด็น"ทฤษฎีร่วมสมัยว่าด้วยร่างกายและความทรงจำ" เนื่องด้วยนิทรรศการศิลปะที่ร้าน About Café, 28 กุมภาพันธ์ 2541.
- _____ "สภาวะสมัยใหม่กับศิลปะ ความลึกลับที่คงเส้นคงวา." เอกสารประกอบคำบรรยายสำหรับนักศึกษาปริญญาโท คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 7 กันยายน 2542.
- John Clark. "Children in Modern Asian Art." เอกสารประกอบคำบรรยาย ณ ห้องประชุม หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 18 ธันวาคม 2543.

รายงานการสัมมนา

- "รายงานการสัมมนาการวิจารณ์ศิลปะ" ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์, 8-13 พฤษภาคม 2523, พิมพ์เผยแพร่ 2524.
- "รายงานการประชุมสัมมนาทัศนศิลป์ศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 3" ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ, 4-6 มีนาคม 2541.
- "บันทึกการสัมมนาศิลปกรรมหลังพ.ศ.2475" ณ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- "รายงานการสัมมนาเพื่อหาประเด็นแนวคิด การสร้างสรรค์ของศิลปินรุ่นใหม่ในภาคตะวันออก เชียงเหนือ" ณ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11-14 มีนาคม 2542.
- "รายงานการสัมมนาเรื่องศิลปะเด็ก : สภาพปัจจุบันและอนาคต" ณ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.

ตำรา เอกสารการสอนศิลปวิจารณ์ และเอกสารเสนอหลักเกณฑ์การวิจารณ์

- กรมวิชาการ. ทฤษฎีและปฏิบัติการวิจารณ์ศิลปะ : ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2532.
- เกษร ชิตะจาร์. ศิลปะชั้นนำ. กรุงเทพฯ : โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีเกียรติ ไชยยังยศ. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะ. กรุงเทพฯ : ตำราเอกสารวิชาการ ฉบับที่ 19 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2531.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะกับความงาม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.
- สงวน รอดบุญ. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2515.
- สมเกียรติ ตั้งนโม. กระบวนวิชาศิลปะวิจารณ์. คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สันติ คุณประเสริฐ. สมใจ สิทธิชัย. ศิลปศึกษา : ศึกษาศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- สุชาติ เกาทอง. ศิลปวิจารณ์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.
- สุชาติ สุทธิ. เรียนรู้การเห็น : พื้นฐานการวิจารณ์ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.
- วี สุทธิพันธุ์. ศิลปะกับมนุษย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2519.

บทความแสดงความคิดเห็นด้านศิลปวิจารณ์

ถนอม ชากักดี. "บริบทของการวิจารณ์ทัศนศิลป์กับความเป็นไปได้ในสังคมไทย." ศิลปทัศน์. ฉบับที่ 1 (2540) : 36-43.

ปรีชา ช้างขวัญยืน. "นักวิจารณ์ศิลปะ : ผู้พิพากษาหรือมัลลเทศก์." : 79-82.

วีรวรรณ มณี. "นักวิจารณ์ศิลปะควรเป็นใคร คนวิจารณ์ต้องเล่นกับภาษาและใช้อักษรเป็นอาวุธ." สยามรัฐ. 19 กุมภาพันธ์ 2523. หน้า 10.

_____. "นักวิจารณ์ศิลปะควรเป็นใคร นักวิจารณ์จะต้องเสี่ยงต่อการถูกสับทุกเวลา." สยามรัฐ. 20 กุมภาพันธ์ 2523. หน้า 10.

_____. "นักวิจารณ์ศิลปะควรเป็นใคร." สยามรัฐ. 21 กุมภาพันธ์ 2523. หน้า 10.

_____. "นักวิจารณ์ศิลปะควรเป็นใคร." สยามรัฐ. 22 กุมภาพันธ์ 2523. หน้า 10.

บทความเสนอหลักเกณฑ์และทฤษฎีการวิจารณ์

พีระพงษ์ กุลพิศาล. "การวิจารณ์ศิลปะเด็ก." สรุปการจัดชุมนุมเชิงปฏิบัติการศิลปะเด็ก. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2529, หน้า 155-176.

ศิลป์ พีระศรี. แปลโดย พระยาอนุมานราชธน. "การวิจารณ์งานศิลปะ." อาษา. ฉบับที่ 2 (2512) : 19-22.

สน สีมাত্রัง, ผศ. "เกณฑ์การวิเคราะห์และวิจารณ์ศิลปะ." ใน มัณฑนศิลป์ 27 รวมบทความทางวิชาการ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, หน้า 95-132. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดศิริวัฒนาการพิมพ์, 2527.

สมโภชน์ ทองแดง. "การวิจารณ์ศิลปะ." วารสารครุศาสตร์. ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 (กรกฎาคม-กันยายน 2536) : 90-103.

อิทธิ คงคากุล. "ศิลปวิจารณ์." โลกศิลปะ. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2524) : 24-29.

หนังสือรวบรวมประวัติศาสตร์ศิลปะและศิลปะร่วมสมัย

พิทักษ์ สายัณห์. ประวัติศาสตร์ศิลปะ. พระนคร : โรงพิมพ์มหาจักระการพิมพ์, 2513.

พิริยะ ไกรฤกษ์, ผศ.ดร. ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย ฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

พิริยะ ไกรฤกษ์, เผ่าทอง ทองเจือ และคนอื่นๆ. ศิลปกรรมหลังพ.ศ.2475. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

วิรุณ ตั้งเจริญ. ศิลปะสมัยใหม่ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2534

รายงานการวิจัยเรื่อง"อิทธิพลของศิลปกรรมตะวันตกที่มีต่อศิลปกรรมไทยตั้งแต่ปีพ.ศ.2492 ถึง พ.ศ.2522." หน่วยงานนิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู , 2522.

หนังสือว่าด้วยปรัชญาศิลปะ สุนทรียศาสตร์

กิริติ บุญเจือ. ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช , 2522.

โชคชัย ดักโพธิ์. จินตนาการ หนังสือศิลปะฉบับสุนทรียภาพ. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2517.

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. สุนทรียภาพของชีวิต. โครงการตำรามหาวิทยาลัยการศึกษาทั่วไป 2000 101. กรุงเทพฯ : เอิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น, 2542

อารี สุทธิพันธุ์. ปรัชญาศิลปะ. กรุงเทพฯ : เลอการพิมพ์, 2519.

หนังสือรวมเล่มบทวิจารณ์ หนังสืออื่นๆ

คณะกรรมการการแสดงผลศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 ศิลปะ 2522. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์ การพิมพ์ , 2522.

จิตวา กลิ่นสุนทร. เหนือกาลเวลา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พาสโก, 2522.

จำนง วงศ์สว่าง. ทฤษฎีศิลป์.

ทวีเดช จีวบาง. ความคิดสร้างสรรค์ศิลปะ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2537.

ทิปกร. ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นกยูง, 2540.

เทพศิริ สุขโสภา. ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย , 2518.

นุกูล ชมภูนิช. ความเข้าใจในศิลปะ. นครปฐม : ภาควิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครปฐม , 2526.

ประภัสร นิยมธรรม. ศิลปะของเด็กเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู , 2523.

ประยูร อุลุชาฎะ. ศิลปะในชีวิตประจำวัน. 2539.

_____. เที้ยวชมศิลป์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2512.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. สารความรู้ในศิลปะ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2531.

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, ดร. ความเข้าใจศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

วิรุณ ตั้งเจริญ, รศ.ดร. ศิลปทรรศน์. (รวมบทวิจารณ์และทรรศนะทางศิลปะ) กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ , 2532.

_____. ศิลปะพินิจ. กรุงเทพฯ : บริษัท ตันอ้อ แกรมมี่ จำกัด.

ศิลป์ พีระศรี. ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและ
ภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2511.

ส.ศิษย์คณศ. ศิลปะเข้าใจง่าย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2522.

อัศนีย์ ชูอรุณ, รศ. ศิลปะ-วิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ , 2540.

อารี สุทธิพันธุ์. ศิลปะที่มองเห็น.

อำนาจ เย็นสบาย. สีเส้นและความงาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ , 2531.

_____. ศิลปะวิจารณ์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ , 2532.

อำนาจ เย็นสบาย , วิรุณ ตั้งเจริญ. ทศนะวิจารณ์ ผลงานวิจารณ์ศิลปกรรมระหว่าง 2516-
2526. กรุงเทพฯ : กรมการนิเทศการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
1986.

_____. ทศนศิลป์และความงาม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ตันอ้อ , 2532.

จินตนาการ หนังสือศิลปะฉบับมวลชน.